

Itsenäistyvän nuoren tukeminen

Opas työntekijöille

Nina Honka

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Itsenäistyvän nuoren tukeminen Opas työntekijöille

Nina Honka
Sosionomi
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2019

Nina Honka

Itsenäistyvän nuoren tukeminen
Opas työntekijöille

2019

Sivumäärä 68

Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja sen tuotoksena kehitin oppaan itsenäistymistyöskentelyyn työntekijöiden käyttöön Paasikiven Nuorisokylälle. Kehittämisidea lähti työelämän tarpeesta, kun osaston itsenäistymisasuntoon muutti uusi nuori. Usein nuori siirtyy osastolta itsenäistymisasuntoon, jolloin hän on ohjaajille tuttu.

Tarve oppaalle on kasvanut, koska sijaishuollon asiakkuuden kesto voi olla hyvin lyhyt. Sen seurauksena asiakkaan ja työntekijän välille ei aina ehdi syntyä suhdetta, jossa työntekijä tukee nuorta itsenäistymisprosessin aloittamisessa jo osastolla. Tämä opas auttaa työntekijää tilanteessa, jossa itsenäistymistyöskentelyn prosessi on vasta alkamassa. Opas sisältää työntekijälle tarpeellista materiaalia itsenäistyvän nuoren tukemiseen. Tietoperustana opinnäytetyölleni toimi ammattikirjallisuus nuoruudesta, itsenäistymisestä sekä lastensuojelusta ja sen eri vaiheista.

Teettämäni kyselyn tuloksilla ja omilla havainnoillani selvisi, että itsenäistymistyöskentelyyn tarvitaan nykytilannetta palvelevaa opasta, joka ohjaisi itsenäistymistyöskentelyn kulkua. Oppaan tarkoitus on mahdollistaa kaikille osaston työntekijöille yhtä hyvät mahdollisuudet tukea itsenäistyvää nuorta mahdollisimman monipuolisesti.

Oppaan valmistin kyselyn tulosten, aiheen teorian tiedon sekä omien havaintojen ja työkokemuksen pohjalta. Oppaan valmistuttua työpaikkani työntekijät antoivat palautetta oppaasta. Palautteen avulla kehitin opasta heidän toiveidensa mukaisesti. Palautteesta selvisi, että opas on selkeä ja sisällöltään laaja.

Mahdollisia jatkekehittämideoita voisivat olla oma opas itsenäistyvälle nuorelle sekä itsenäistymissuunnitelman luonti Nappula-kirjausjärjestelmään.

Asiasanat: itsenäistyminen, lastensuojelu, nuoret

Nina Honka

Support for an independent young person-
A guide for employees

2019

Pages

68

My thesis is a functional one, and as a completed product, I created a guide for the workers of Paasikiven Nuorisokylä children's home. The guide is to aid workers who are responsible for adolescents growing independence. The idea emerged from a daily work need. There was an event when a new adolescent moved into the supported independent accommodation. It is more common for an adolescent to move into this type of accommodation after first having lived in the children's home, and consequently being already known by the workers.

The need for this kind of guide has recently increased due to time being spent in foster care becoming very short. Consequently, it may be that there is not enough time to nurture the relationship between a teenager and the worker. This relationship helps the worker when the young person's growth towards independence begins. This guide includes the necessary material for a worker to guide and support the development of autonomy.

The basis of knowledge for my thesis was literature on youth development and independence, and the literature of child protection and its different stages. According to the survey I conducted (as well as my personal observations), there is a need for a guide that better serves the current situation and directs the process of becoming independent. The aim of this guide is to provide equal possibilities for each worker to diversely guide and support adolescents gain independence.

The guide is based on the survey, theoretical literature and my own observations and experiences working at the children's home. I also collected feedback on the completed guide from my colleagues, and enhanced the material based on their considerations. According to the feedback, the guide is coherent and thereby a useful tool and would help support youths growing independence. Further development possibilities include the creation of a guide on independence for the foster care adolescents themselves, as well as the creation of an official plan in the record system called "Nappula".

Keywords: child protection, independence, youth

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Toiminnallinen opinnäytetyö	7
2.1	Tarkoitus ja tavoitteet	7
2.2	Paasikiven Nuorisokylä (PNK)	8
3	Nuoren kehitys	9
3.1	Fyysinen kehitys	9
3.2	Psyykinen kehitys	11
3.3	Sosiaalinen kehitys	14
4	Itsenäistyminen	14
5	Lastensuojelu	16
5.1	Sijaishuolto	16
5.2	Jälkihuolto	17
5.3	Itsenäistymisvarat	19
6	Kehittämistehtävä	19
6.1	Aikataulu, suunnittelu ja toteutus	20
6.2	Tutkiva kehittäminen	20
7	Tutkimusmenetelmät	21
7.1	Havainnointi	21
7.2	Kysely	22
7.2.1	Aineiston keruu	23
7.2.2	Analyysi	23
7.3	Arviointi	24
7.4	Eettisyys	25
8	Tulokset	25
9	Oppaan kokoaminen	29
10	Pohdinta	30
11	Lähteet	32
12	Liitteet	35

1 Johdanto

Tein toiminnallisena opinnäytetyönä oppaan työväliseksi itsenäistyvän nuoren kanssa työskentelyyn. Opinnäytetyöni aihe löytyi, kun huomasin työpaikallani Paasikiven Nuorisokylässä, että osastoille Jukola ja Lehtola kaivataan uutta ohjeistusta itsenäistyvien nuorten kanssa työskentelyyn. Oppaan tarkoitus on yhtenäistää Jukolan ja Lehtolan toimintatapoja ja helpottaa arjen työtä. Opas sisältää erilaisia ohjeita, menetelmiä ja lomakkeita työn tueksi. Lisäksi oppaaseen tulee liitteeksi kuvaus toimista, jotka tehdään, kun itsenäistynyt nuori muuttaa Paasikiven Nuorisokylään.

Opasta tarvitaan myös, sillä nykyään sijaishuolto on muuttumassa enemmän lyhytaikaisiin sijoituksiin. Tämän takia ohjaajan ja itsenäistymisasuntoon muuttavan nuoren välille ei ehdi syntyä yhtä tiivistä suhdetta, kuin aiemmin nuoren asuessa useamman vuoden osastolla ennen itsenäistymistä. Tästä johtuen sijaishuollon nuori ei ole välttämättä kerennyt aloittaa itsenäistymisprosessia ennen sijaishuoltoon tulemistä.

Opinnäytetyön aihetta pohdin keskustelemalla aiheesta omassa työyhteisössä. Toteutin opinnäytetyöni tekemällä Jukolan ja Lehtolan työntekijöille kyselyn, jossa kartoitin heidän tarpeita ja toiveita oppaalle. Lisäksi tein kyselyn sijoittavien kuntien sosiaalityöntekijöille ja kysyin heidän mielipidettään tällä hetkellä tarjolla olevista palveluista.

Hankin tietoa opinnäytetyötä varten nuoruuden eri vaiheista ja itsenäistymisestä alan ammattikirjallisuudesta ja aikaisemmista tutkimuksista. Lastensuojelusta sain tietoa ammattikirjallisuudesta sekä omasta työkokemuksesta. Arvioin tavoitteideni toteutumista kysymällä palautetta oppaasta Paasikiven Nuorisokylän Jukolan ja Lehtolan työtiimeiltä.

Itsenäistyminen on tie aikuisuuteen ja itsenäistymisen merkinä pidetään omaan asuntoon muuttoa. Nykyään omilleen muutto tapahtuu useita vuosia myöhemmin kuin ennen ja nuorella usein on tiivis tukiverkko harjoitellessaan itsenäistymistä. Tämä tiivis tuki ja tarvittava aika itsenäistymisen harjoitteluun on kuitenkin vähäisempää sijaishuollossa asuvilla nuorilla.

Opinnäytetyöni liittyy nyky-yhteiskunnassa muuttuvaan käsitykseen itsenäistymisestä ja aikuisuudesta. Tällä hetkellä sijaishuollon nuori itsenäistyy täytettyään 18 ja jälkihuollon tuki ei aina ole riittävää. Usein nuoret, jotka eivät asu sijaishuollossa muuttavat pois kotoaan vasta vuosia myöhemmin. Siksi haluan opinnäytetyöni myötä parantaa nuoren mahdollisuuksia pärjätä omillaan sijaishuollon jälkeen ja tähän pyritään erilaisia menetelmiä työssä hyödyntäen ja arjen taitoja harjoitellen jo ennen kuin nuori täyttää 18 vuotta.

2 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö eroaa tutkielmatyyppisestä sillä, että toiminnallisessa opinnäytetyössä opiskelija tekee tuotoksen. Se voi olla esimerkiksi opas, teemapäivä tai perehdytyskansio. Toinen merkittävä ero on, että tuotos syntyy dialogisessa vuorovaikutuksessa eri toimijoiden kanssa. Tuotos etenee kehittämisvaiheiden mukaisesti tietyssä toimintaympäristössä. Tämän tuottamiseksi tarvitaan keskustelua, arviointia ja palautteen antamista toimijoiden välillä. (Salonen 2013, 5–6.)

Halusin tehdä toiminnallisen opinnäytetyön, jotta siitä jää jokin hyödyllinen työväline helpottamaan arjen työtä lastensuojelussa. Olen henkilökohtaisesti toiminnanläheinen ihminen ja minusta on palkitsevaa saada aikaan tuotos, joka on oikeasti käytössä työssä. Koen toiminnallisen opinnäytetyön kokoamisen mielekkääksi ja omaa kehityspolkua ajatellen toimivaksi ratkaisuksi.

2.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarve tuli esille marraskuussa 2018, kun Paasikiven Nuorisokylään muutti uusi asukas suoraan itsenäistymisasuntoon. Osastolla oleva itsenäistymistyöskentelyyn tarkoitettu kansio sisälsi paljon vanhentunutta tietoa ja siitä puuttui tarpeellisia asioita ja ohjeita. Osastolla ei siis ollut selkeää linjaa kuinka uuden asukkaan kanssa työskennellään. Tästä lähti idea kehittää työntekijöiden osaamista itsenäistymistyöskentelyssä.

Nyky-yhteiskunnassa nuori saattaa asua lapsuuden kodissaan pitkään ennen omilleen muuttoa. Perheen perustaminen tapahtuu myöhemmin ja opiskelu sekä nuoren aikuisen huoleton elämä kuuluvat nykyaikaan. Koska lastenkodin nuoret itsenäistyvät heidän saavutettuaan täysikäisyyden 18-vuotiaina, ohjaajien tehtävä on turvata nuorelle tarpeelliset taidot, että hän voi muuttaa omilleen.

Tavoitteena minulla oli kehittää Paasikiven Nuorisokylän työntekijöille opas, joka tukee heidän tietotaitoaan työskennellä itsenäistyvien nuorten kanssa aikaisempaa paremmin ja organisoidummin. Kehittämistehtävässä käytin tutkivaa kehittämistä työotteena. Kehittämismenetelminä käytin havainnointia, joka pohjautui arjen työhön ja omiin kokemuksiin. Lisäksi teetin Jukolan ja Lehtolan osastojen työntekijöillä kyselyn, jossa kartoitin työntekijöiden tietoa aiheesta sekä mahdollista tuotosta. Opinnäytetyön toteutuksen vaihtoehtoina olivat opas, teemapäivä tai koulutus aiheesta. Kyselystä selvisi, että opas on työntekijöille tarpeellinen, joten se valikoitui toteutukseksi. Aloin suunnitella opasta sekä hankkia teorian tietoa aiheesta. Näiden pohjalta pystyin teettämään kyselyn, jonka vastaukset analysoin sisältöanalyysin mukaisesti. Kyselyn tuloksilla, havainnoimalla omaa ja kollegoiden työtä sekä teoriasta

hankkimani tiedon avulla toteutin oppaan. Opas tukee Jukola ja Lehtola työntekijöitä ja sisältää erilaisia menetelmiä ja lomakkeita työn tueksi.

Opintojen tavoite Laureassa on, että tutkinnon suorittanut opiskelija omaa laajat käytännön taidot sekä perustiedon toimia työelämässä asiantuntijatehtävissä. Opinnäytetyöllä opiskelija näyttää omaksuneensa tutkinnon edellyttämät osaamistaidot. Laureassa opinnäytetyöllä tulee olla selkeä yhteys työelämän kehittämiseen. Opinnäytetyön tavoitteina voivat toimia uuden palvelun, toimintamallin tai työkuultuurin luominen. (Nieminen 2017, 4.) Opinnäytetyön raportti on kuvaus toiminnallisen opinnäytetyön kehittämisprosessista. Kehittämistyön tuloksena tuotin oppaan, jossa vastasin kysymyksiin:

”Mikä on työntekijän rooli itsenäistymistyöskentelyssä?”

”Mitä tietotaitoa nuori tarvitsee pärjätäkseen Paasikiven Nuorisokylän itsenäistymisasunnossa?”

2.2 Paasikiven Nuorisokylä (PNK)

Paasikiven Nuorisokylän Säätiö tarjoaa lastensuojelun palveluita Keravalla. Säätiöllä on kaksi sijaishuollon pitkäaikaisosastoa, Jukola ja Lehtola, ja yksi perhekuntoutusyksikkö, Päivölä. Tilat sijaitsevat isolla viihtyisällä puutarhatontilla lähellä Keravan keskustaa. Jukola ja Lehtola ovat molemmat seitsemänpaikkaisia sijaishuollon osastoja. Asiakkaita ovat lapset ja nuoret sekä heidän perheensä. (Paasikiven Nuorisokylä 2018.) Pihapiirissä sijaitsee kaksi itsenäistymisharjoitteluun tarkoitettua yksiötä.

Paasikiven nuorisokylän toiminnalla on pitkä historia. Alkujaan sotaorvoille perustetun lastenkodin toiminta alkoi 1940-luvulla Mäntsälässä, mutta nykyiselle sijainnilleen se siirtyi 1954. Alue on Presidentti J.K. Paasikiven entisen Jukolan tilan aluetta. (Paasikiven Nuorisokylä 2018.)

Aloitin työt Paasikiven Nuorisokylässä Lehtolan osastolla syksyllä 2017. Työnkuvaani kuuluu huolehtia kodin ulkopuolelle sijoitettujen nuorten hyvinvoinnista ja kasvatuksesta osana Lehtolan työryhmää. Kesällä 2018 tutustuin perhekuntoutusosaston toimintaan tekemällä opintoihin kuuluvan 10 viikon työharjoittelun perhekuntoutusosastolla Päivölässä.

3 Nuoren kehitys

Nuoruus ikäkautena on pitkä ja se jaetaan usein kolmeen ajanjaksoon. Ensin on varhaisnuoruuden ajanjakso suunnilleen 11–14 vuosien aikana. Siitä siirrytään keskinuoruuteen, joka on iässä 14–18 ja viimeisenä on myöhäisnuoruuden aika 19–25. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 166.) Nuoruudessa lapsi kehittyy henkisesti ja fyysisesti aikuiseksi. Tänä aikana äly kehittyy ja nuori joutuu tunne-elämän kanssa ristiiriitaan ja tunne-elämässä voidaan havaita taantumusta. Nuoren huolien ja pelkojen tunteminen auttaa aikuista ymmärtämään nuorta ja siten parhaiten tukemaan häntä. Vaikka kehitys on samanlaista tytöillä ja pojilla, on huomioitava, että he kehittyvät eri tahtiin. (Aalberg & Siimes 2007, 11.)

Robert J. Havighurst tunnetaan hänen ajatuksistaan ihmisten kehitystehtävistä eri ikäkausina. Havighurstin mukaan nuoruuteen kuuluvat uuden ja kypsemmän suhteen luominen kumpaankin sukupuoleen. Nuoren kuuluu löytää itselleen feminiininen tai maskuliininen rooli sekä hyväksyä murrosiän tuomat fyysiset muutokset omassa kehossa, saavuttaa itsenäisyys tunne-elämässä sekä valmistua aikuisen elämään, johon voivat kuulua avioliitto tai perheen perustaminen. Nuoren pitää myös ottaa vastuu taloudestaan ja kehittää omaa maailmankatsomustaan, kuten moraalialia ja arvomaailmaa. Lisäksi hänen tulee pyrkiä sekä päästä sosiaalisesti vastuulliseen käyttäytymiseen. (Dunderfelt 2011, 85.)

3.1 Fyysinen kehitys

Murrosikä eli puberteetti sijoittuu yleensä varhaisnuoruuteen ja kestää kahdesta viiteen vuoteen. Puberteetissa tapahtuu sekä fysiologisia ja biologisia muutoksia ja ajanjakson aikana lapsi kasvaa fyysisesti ja psyykkisesti. Nuoren kehossa tapahtuvat fyysiset muutokset ovat suuria, sillä murrosiässä alkaa myös sukupuolinen ja seksuaalinen kasvaminen. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 167.) Puberteetin päämääränä on saavuttaa sukukypsyys. Kasvupyrähdystä pidetään tyypillisenä puberteetin alkamisen merkinä. Fyysisten muutosten myötä myös nuoren minäkuva muuttuu ja kehittyy. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 144–145.)

Nuoren perimästä johtuen murrosikä on yksilöllinen ja tyttöjen murrosikä alkaa poikia aikaisemmin. Pojat kasvavat fyysisesti vielä murrosiän jälkeenkin. Murrosiässä nuoren hygieniasta huolehtimisen tarve muuttuu ja monet nuoret kaipaavat ohjausta päivittäisten suihkujen ja deodorantin käytön aloittamisessa. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 167.)

Tytön murrosiän ensimmäisiä merkkejä ovat rintojen kasvu. Rinnat kehittyvät 3–5 vuoteen, mutta muotoutuvat läpi elämän. Murrosiässä tytön lantionkaari valmistautuu ja muotoutuu lapsen synnyttämistä varten. Tavallisesti myös reisiin, takapuoleen ja pakaroihin kertyy rasvakudosta, mikä muokkaa kehon muotoa. Yleensä kasvupyrähdyksen jälkeen tytöillä alkaa

kuukautiset. Kuukautisten alkaminen tarkoittaa sitä, että nuori on fyysisesti valmis lasten saamiseen. (Väestöliitto 2019b.)

Poikien murrosikä alkaa sukupuolielinten kasvulla. Pojilla kasvupyrahdyks on vasta murrosiän loppupuolella. Murrosiässä alkaa myös parrankasvu. Pojilla murrosikään saattaa kuulua myös rintarauhashen turpoamista ja aristusta mikä hämmentää heitä usein. Se ei kuitenkaan ole vaarallista ja on ohimenevää. Murrosiän myötä kurkunpää ja äänihuulet kasvavat ja pojan ääni madaltuu. Tätä kutsutaan äänenmurrokseksi. (Väestöliitto 2019c.)

Koska murrosiässä nuori kasvaa ja kehittyy paljon, on tärkeää, että nuorelle tarjotaan monipuolista ja terveellistä ruokaa säännöllisin ruoka-ajoin. Paino vaikuttaa nuoren murrosikään ja kehitykseen. Alipaino saattaa hidastaa murrosiän alkua ja kehitystä, kun ylipaino puolestaan voi aikaistaa murrosiän alkua. (Väestöliitto 2019d.)

Syvän unen aikana murrosiässä kehittyy kasvuhormonia. Kyseistä hormonia tarvitaan pituuskasvuun ja lihasten kehittymiseen. Murrosikäiselle riittävä unen määrä on 8–10 tuntia vuorokaudessa. Jos nuori nukkuu liian vähän, se voi hidastaa kasvua. Yöunien tulisi myös sijoittua yöaikaan eikä päiväaikaan, joten vuorokausirytmistä kiinnipitäminen on tärkeää. (Väestöliitto 2019d.)

Nuori hikoaa ja rasvoittuu murrosiässä herkemmin, sillä talirauhashen toiminta vilkastuu. Siksi päivittäinen peseytyminen on tärkeää. Se poistaa iholta likaa ja bakteereita sekä ehkäisee hien haisemista. Liikaa pesemistä kannattaa välttää ihon ollessa kuiva tai jos nuorella on atooppinen iho. Tällöin mahdollisia rasvapesuja saippuapesun sijaan on harkittava tai nuori voi päivittäin tehdä pikkupesuja. Niillä tarkoitetaan kasvojen, käsien, kainaloiden ja alapään pesua. Peseytymisen jälkeen on myös hyvä vaihtaa puhtaat vaatteet. Hiukset suositellaan pesemään shampooilla, mikä poistaa päänahasta erittyvää talia, joka rasvoittaa hiuksia. (Väestöliitto 2019e.)

Jokaisella ihmisellä on ihossa talirauhasia. Iho alkaa rasvoittua 8–10 vuotiaana. Talirauhaset alkavat ihon rasvoittumisen myötä kasvaa ja erittää talia. Murrosiässä muuttuva hormonitoiminta sekä perintötekijät vaikuttavat finniä muodostumiseen. Jokaisella on finnejä, osalla enemmän ja toisilla vähemmän. Finni on tulehtunut talirauhanen, jonka päälle on muodostunut märkääpää. Yksittäisiä finnejä voi tulla ympäri kehoa. Akne tarkoittaa finnitautia, jossa finnejä muodostuu iholle todella paljon. Tavallisimmat aknen paikat ovat posket, otsa ja hartiat. Noin 50 %:lla murrosikäisiä aknea esiintyy murrosiän loppupuolella. Tukkeutunutta talirauhasta kutsutaan mustapääksi. Mustapäitä on lähes jokaisen murrosikäisen kasvoissa. Mustapään nimi tulee sen väristä. Musta väri ei kuitenkaan viittaa likaan vaan elimistö tuottaa kyseisen värin. (Väestöliitto 2019f.)

3.2 Psyykkinen kehitys

Nuoruusiässä persoonallisuus kehittyy uudelleen ja vakiintuu. Nuori kehittyy psyykkisesti paljon, mutta havaittavissa on myös ajoittaista taantumista. Kehittymiseen vaikuttavat mm. nuoren ja ympäristön vuorovaikutussuhde ja aikaisemmat kehitysvaiheet. Kehitysvaiheen päämääränä on hankkia itselle autonomia, jolla tarkoitetaan itsenäistymistä. (Aalberg & Siimes 2007, 67.)

Nuoren kognitiivinen kehitys palaa nuoruudessa lapsenomaiseen kokonaisvaltaiseen maailman tutkimiseen ja sitä kutsutaan herkistymiseksi. Nuoren tunteet ja tuntemukset ovat sidoksissa hänen kiinnostuksen kohteisiin ja motivoituneisuuteen. Nuori toimii pääosin tunteen ja olotilan pohjalta, mikä saattaa johtaa rajuun ja ristiriitaiseen tapaan ilmaista itseään. Nuoren riskiriitojen taustalla on usein pelkoa ja epävarmuutta. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 169.)

Nuoruuteen kuuluu myös aiemmin opitun voimakas kritisoiminen ja asioiden tarkastelu kriittisesti. Nuoruudessa oma ajatusmaailma rakentuu aktiivisesti. Nuori pyrkii ymmärtämään aiemmin opittua sekä suunnittelee sen pohjalta tulevaa. Ongelmanratkaisutaidot kehittyvät nuoren harjoittellessa opitun tiedon arviointia ja kriittisyyttä. Kapinointi auktoriteettia vastaan on psykososiaalisella alueella merkittävintä varhaisnuoruudessa. Keskinuoruudessa nuori alkaa pohtia omaa identiteettiä ja hän pyrkii selvittämään sitä. Myös nuoren oma asema maailmassa alkaa kiinnostaa häntä enemmän. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 169.) Nuoruusiän keskivaiheessa nuorella voi olla identiteettikriisi. Siinä nuori kokee monia ihastumisen ja samaistumisen tunteita. Vaiheeseen kuulu myös omien rajojen kokeileminen sekä syvien ihmissuhteiden rakentamista. (Dunderfelt 2011, 84.)

Jean Piaget, Sveitsiläinen psykologi, kehitti aikoinaan teorian lapsen ajattelun kehittymiselle. Kehitysteoriassa hän jakoi ajattelun kehittymisen neljään eri vaiheeseen: sensomotoriseen, esioperationaaliseen, konkreettisten orientaatioiden sekä formaalisten operaatioiden kausiin. (Textor 2005.) Piaget'n kehitysteorian viimeinen vaihe sijoittuu nuoruusikään. Kyseisessä vaiheessa nuori vapautuu konkreettisesta ajattelusta ja alkaa ajatella abstraktimmin. Näillä taidoilla hän kykenee tekemään oletuksia siitä, millaisia seuraamuksia asioilla voi olla. Nuori kykenee ajattelemaan asioita eri näkökulmista ja vaihtelevaan näkökulmia. Nykytieteen mukaan Piaget'n kehitysvaiheet eivät kuitenkaan ole ikäsidonnoisia, niin kuin ne alkuperäisessä teoriassa olivat. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 170–171.)

Ajattelun kehittyessä nuori on kiinnostunut elämästä, sen tarkoituksesta ja hänen omasta olemassaolostaan. Usein nuori pohtii asioita ääneen ja kyselee niistä aikuiselta, johon hän luottaa. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 171.)

Nuoren ajattelua voidaan kuvata minäkeskeiseksi. Sitä nimetään myös egosentrismiksi, ja sillä tarkoitetaan sitä, että nuoren maailma kehittyy vielä paljon hänen itsensä ympärille. Tämän

kehitysjakson aikana nuoren on vaikeaa vastaanottaa kritiikkiä ja hän pyrkiikin löytämään syyn muualta kuin itsestään. Nuori olettaa muiden kiinnittävän paljon huomiota häneen. Koulussa nuori voi olettaa koko luokan ja opettajan kiinnittävän huomiota hänen sanomisiinsa ja tekoihin. Minäkeskeiseen ajattelumalliin tyypillisesti kuuluu, että nuori kokee asiat ainutlaatuisina ja saattaa ihmetellä miksi näin käy juuri minulle. Toisaalta nuori saattaa myös kokea, etteivät tietyt riskit kosketa häntä ja saattaa täten tehdä hölmöjä valintoja esimerkiksi alkoholia kokeillessaan. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 170.)

Nuoren käsitystä maailmasta, tulevaisuudesta ja moraalista sekä niiden kehittymisestä varhaisnuoruudessa voidaan selittää minäkuvan ja abstraktin ajattelun kehittymisellä. Esimerkiksi Harterin tekemän tutkimuksen mukaan nuori vastaa kysymykseen omasta minäkuvasta laajemmin vaikkapa ”minä olen sosiaalinen ja hyvä koulussa”, lapsen puolestaan vastatessa hyvin konkreettisesti ”olen pitkä”. Nuoruusiässä nuoren kiinnostus omaa tulevaisuutta kohtaan kasvaa. Samalla nuoren suunnittelutaidot kehittyvät ja päätöksenteosta tulee yksinkertaisempaa. Varhaisnuoruudessa nuori oppii hahmottamaan maailmaan ja tulevaisuutta laajemmin. Muutoksen mahdollistaa nuoren aivojen kehittyminen. (Nurmi ym. 2014, 146–147.)

Hyvällä itsetunnolla tarkoitetaan, että on tietoinen omista hyvistä sekä huonoista puolistaan. Vaikka hyvän itsetunnon omaava henkilö osaa kuvailla omia huonojakin puolia se ei vähennä hänen luottamustaan itseensä tai määritä häntä ihmisenä. Hyvällä itsetunnolla ei myöskään tarkoiteta, että henkilö pitää itseään parempana kuin toiset vaan, että henkilö näkee itsensä positiivisena omana itsenään. (Väestöliitto 2019.) Hyvää pohjaa nuoren minäkuvan kehittymiselle saadaan palautteen myötä. Positiivinen palaute on tärkeää kuten myös ymmärrettävästi annettava rakentava palaute. On tärkeää, että nuori ymmärtää miksi hänen tulisi muuttaa jotain tiettyä epätoivottua toimintatapaa tai käytöstä. (Nurmi ym. 2014, 159.)

Ihminen, jolla on hyvä itsetunto tiedostaa itsessään taitoja sekä osaa nimetä itsessään hyviä luonteenpiirteitä. Hyvää itsetuntoa voidaan kuvata laajaksi itsensä tuntemiseksi. Heikon itsetunnon omaava henkilö saattaa ajatella, ettei ole missään hyvä tai ettei hänellä ole hyviä luonteen piirteitä. Heikko itsetunto vaikuttaa myös henkilön tapaan ajatella ja pohtia paljon muiden mielipiteitä itsestään. Se saattaa rajoittaa henkilöä tekemästä asioita, joista pitää ja nauttii. (Väestöliitto 2019a.)

Nuoren kasvuun kuuluu voimakkaasti myös seksuaalisuus. Seksuaalisuus laajemmin tarkasteltuna tarkoittaa ihmisessä elämää ylläpitävää voimaa. Se on ihmisen sisimmässä aina ja vaikuttaa tämän tapaan olla, tuntea, rakastaa ja ajatella. Seksuaalisuus kehittyy vaihteittain ja kehitys kestää läpi elämän. (MLL 2019a.) Vaikka seksuaalisuus on ihmisessä tämän koko elämän ajan, varhaisnuoruudessa seksuaalisuus kehittyy ja muuttaa muotoaan. Nuoren keho muuttuu nopeassa aikataulussa fyysisesti mieheksi tai naiseksi ja tämä muutos aiheuttaa hämmennystä

nuoressa. Nuori saattaa puhua paljon seksuaalissävyytteisiä asioita, mutta ei vielä ymmärrä hellyyden ja rakkauden liittymistä seksuaalisuuteen. (MLL 2019a.)

Seksuaalisuuteen liittyy laajasti erilaiset tunne-elämän alueet. Nuori pohtii paljon eettisiä kysymyksiä kuten pitääkö olla uskollinen, onko homoseksuaalisuus väärin tai onko seksi sallittua vai ei. Nuori pohtii asian moraalista puolta, mutta on myös paljon tunteidensa vietävänä. (Dunderfelt 2011, 88.)

Nuoren opetellessa elämää muuttuneessa kehossa ja sopeutumaan lisääntyneisiin seksuaalisiin jännitteisiin, seksuaalisuus voi tuntua nuoresta jännittävältä ja saa aikaan uudenlaisia tunteita. (MLL 2019a.) Varhaisnuorelle on normaalia tutustua kehoonsa itsetyydytyksen kautta. Se on turvallinen tapa tulla sinuiksi oman vartalon ja kehittyneen seksuaalisuuden kanssa sekä purkaa seksuaalisia paineita. Nuori voi olla huolissaan itsetyydytyksestä ja sen sallittavuudesta. Nuorelle voi kertoa, ettei siinä ole mitään väärää tai haitallista niin kauan kun se ei häiritse nuoren arkea. (MLL 2019a.)

Nuoren etsiessä omaa seksuaalisuuttaan ikätoverit ovat tärkeässä asemassa. Nuorelle on normaalia fantasioida hetero- sekä homoseksuaalisuudesta. Tämä saattaa pelästyttää ja hämentää nuorta, kun nuori tuntee vetoa samaa sukupuolta oleviin kavereihinsa. Seksuaalinen identiteetti kehittyy ja siihen kuuluu erilaiset kokeilut ja uteliaisuus. Nuoret käsittelevät seksuaalisuutta kaveriryhmissään usein liioitellen sekä omaa tietämättömyyttään peitellen. (MLL 2019a.)

Varhaisnuoruuteen kuuluvat ihastukset ovat usein kaukaisia ja täten sopivan turvallisia ihastumisen kohteita. Niitä voivat olla esimerkiksi tunnettu laulaja tai näyttelijä. Hitaasti ihastukset siirtyvät lähemmäksi kaveripiiriin. Alkuun ihastuminen pidetään omana tietona ja myöhemmin asiassa uskoudutaan parhaalle ystävälle. Kaveruksille on tavanomaista yhdessä ihailua ja tarkkailla ihastuksen kohdetta. Varhaisnuoruuteen ei kuulu vakavan seurustelun aika. Vakavat seurustelusuhteet vaikuttavat nuoreen ja vievät häneltä energiaa. Varhaisnuori ei vielä kykene muutosten ja kasvun keskellä vastavuoroiseen seurusteluun. (MLL 2019a.)

Nuoren seurustelukokeilut ovat usein lyhyitä ja ihastuksia tulee ja menee. Kaveripiirissä, jossa on sekä tyttöjä ja poikia, voi nuori rauhassa oppia tuntemaan ihastuksen kohdettaan tutussa ympäristössä. Nuorelle huolta saattaa aiheuttaa myös kavereiden seurustelu. Nuori voi kiirehtiä löytääkseen itselleen vakituisen seurustelukumppanin. Nuori pohtii myös paljon omaa itseään ja sitä voiko joku ihastua häneen. (MLL 2019b.)

Seksuaalisuuden kehittyminen voi tuoda nuorelle myös paineita seksuaalisten kokemusten keräytymisestä. Kaveriporukka saattaa painostaa nuorta varhaisiin seksuaalisiin tekoihin.

Ensimmäisten seksuaalisten kokeilujen aika koittaa vasta, kun nuori on tunne-elämältään kypsä. Tällä tarkoitetaan nuoren kykyä vastavuoroiseen suhteeseen ja läheisyyteen. (MLL 2019b.)

3.3 Sosiaalinen kehitys

Jo nuoren murrosiässä vanhempien rooli muuttuu vähemmän tärkeäksi ja etusijalle menevät kaverit ja nuori saattaa usein kokea kaverin tärkeämmäksi kuin vanhemman. Ikävaihetta, jossa nuori etsii itseään ja rakentaa omaa identiteettiään, kutsutaan seestymisvaiheeksi. Tässä ikävaiheessa nuori on n. 15-17 vuotiaana ja murrosiän pahimmat myllerrykset ovat ohi. Nuori haluaa usein olla jotain erilaista kuin hänen vanhempansa ovat. Vanhemmat, jotka vaalivat perinteitä ja uskovat tietynlaiseen kasvatustapaan voivat yllättyä nuoren valitsemista radikaaleista päätöksistä. Myös vapaammin kasvattavat vanhemmat voivat yllättyä siitä, että lapsen käytös on hyvin konservatiivista. (Suomalainen 2012.)

Nuori omaksuu arvoja kotona vanhemmilta, koulussa opettajilta ja vapaa-ajan harrastuksissa ohjaajilta sekä muilta tutuilta ja ystäviltä. Nuori voi joutua arvojensa kanssa ristiriitaan, mikäli esim. itse kokee koulutuksen ja uran luomisen tärkeäksi ja kotona on painotettu perhekeskeisyyttä ja sen tärkeyttä. (Martikainen 2009, 11.)

Itseluottamuksen kehittyessä nuoruudessa, sielunelämän muutoksessa erityisesti ystävyys korostuu. Ystävyys merkitsee nuorelle paljon. Nuoren mielen kehityksen kannalta on tärkeää, että nuorella on joku, jolle puhua omista tunnoista ja aroistakin asioista. Näin hän voi kohdata haasteet vapaammin ja nuori kokee hallitsevansa tilanteita helpommin. (Turunen 2005, 192.) Yleensä nuoren kaverit ja ystävät varhais- sekä keskinuoruudessa ovat samaa sukupuolta. Myöhäisnuoruudessa kaveriporukat sekoittuvat ja koostuvat sekä tytöistä että pojista. (Nurmi ym. 2014, 148.) Vaikka nuoruudessa ympäristö laajenee ja nuori viettää enemmän aikaa ystävien sekä samanikäisten kanssa, on perhe edelleen hyvin tärkeä nuorelle.

Nuorelle on myös tärkeää, että hänellä on läsnä joku aikuinen, jolle hän kokee voivansa uskoutua. Ihanteellista on, jos nuori voi luoda tämänkaltaisen suhteen vanhempaansa, mutta aina se ei ole mahdollista. Aikuisen tulisi olla läsnä ja kuunnella nuorta aktiivisesti tämän pohdintoja ymmärtäen. (Turunen 2005, 192.) Aikuinen ohjaa ja tukee nuorta ja aikuisen suhtautumisella on suuri merkitys nuorelle. (Nurmi ym. 2014, 163.)

4 Itsenäistyminen

Itsenäistymisen ja aikuisuuden raja on häilyvä sekä muuttunut nyky-yhteiskunnassa. (Aapola & Ketokivi 2005, 8.) Aikuisuuden kynnyksellä nuori on fyysisesti ja älyllisesti valmis itsenäistymään. Siirtyessään aikuisuuteen hän kohtaa monia uusia asioita ja suuria elämänmuutoksia. Nuori irtaantuu lapsuudenkodistaan ja alkaa huolehtia itse omista asioistaan. Useimmat itsenäistymistä kuvaavat merkkipaalut, kuten taloudellinen itsenäisyys, saavutetaan

pikkuhiljaa. Itsenäistymisen tuomista muutoksista useat tapahtuvat yhtä aikaa esim. uuden opiskelun aloittaminen ja muutto omaan asuntoon, mikä tekee tilanteen monimutkaiseksi nuorelle. (Ranta 2012.) Tiede-lehden artikkelissa, jossa verrataan eurooppalaisten nuorten itsenäistymistä ja omille muuttoon, pidetään lapsuuden kodista muuttamista itsenäistymisen merkinä. (Heikkinen 2005). Aikuistumisen mittareina pidetään koulutusta, kotoa muuttamista ja perheen perustamista. (Aapola & Ketokivi 2005, 8.)

Aikuisuus luokitellaan nykyään alkavaksi n. 20 ikävuoden kohdalla. Suomen laissa 18 vuotta täyttänyt on täysi-ikäinen ja 18–22 ikävuotta pidetään varhaisen aikuisuuden ajanjaksona. Tässä vaiheessa nuorella on usein etsikköaika, jolloin hän etsii itseään ja omaa paikkaa maailmassa. Nuori vaihtaa mahdollisesti koulua tai työpaikkaa usein ja haluaa elää vapaata elämää ja mahdollisuuksien mukaan matkustella. (Dunderfelt 2011, 92.)

Suomessa lapsuudenkodista muutetaan muuhun Eurooppaan verrattuna aikaisin. Kuitenkin Suomessa on tavallista asua omillaan, muuttaa vanhempien luo uudelleen ja muuttaa taas omaan asuntoon. Suomessa nuoren ei tarvitse olla täysin itsenäisesti toimeentuleva, jotta voi muuttaa omilleen. Nuori saattaa viedä pyykkiä äidille pestäväksi, käydä kotona syömässä tai ottaa vastaan taloudellista tukea vanhemmiltaan. Vaikka monet nuoret Suomessa elävät valtion tuen avulla, kokevat he tutkimuksen mukaan tuesta huolimatta olevansa taloudellisesti itsenäisiä. (Heikkinen 2005.) Suomessa on olennaista itsenäistyvän oma kokemus itsenäistymisestä. Nuori aikuistuu tasapainottelemalla itsenäisyyden ja tarvitsevuuden välillä. (Heikkinen 2005.)

Monet nuoret odottavat itsenäistymistä ja sitä, että on Suomen lain mukaan täysi-ikäinen. Itsenäistyminen tuo mukanaan vapauden, ilon ja jännityksen tunteita. Itsenäistyminen tuo kuitenkin mukanaan myös haasteita ja taloudellinen epätasapaino voi tulla yllätyksenä. Omilleen muuttamisen tuoma yksinäisyys ja epätietoisuus omasta tulevaisuudesta voivat aiheuttaa epävarmuutta. Apua ja tukea itsenäistymiseen on tarjolla ja nuori voi hyötyä siitä. Isojen uusien asioiden keskellä nuorelta odotetaan paljon itseohjautuvuutta ja asioiden selvittämistä. Hänen tulee selvittää arkiaskareista ja hoitaa talous- ja vakuutusasiat kuntoon. Nuoren on hyvä pohtia läheisen aikuisen kanssa mahdollisia tukiverkkoja, ettei jää pulmatilanteessa yksin. (Ranta 2012.) Nuoren tukena ja apuverkkona itsenäistymiseen voivat toimia vanhemmat, sukulaiset, muu läheinen aikuinen tai kaupungin järjestämät nuorten palvelut, kuten Keravalla toimiva Nuorten Kulma.

Ympäriöivän maailman arvot ja vaatimukset vaikuttavat nuoren aikuistumiseen, toimintaan ja odotuksiin. Itsenäistymiseen liittyvään ikäkriisiin kuuluu vihaprosessin läpikäyminen. Joillakin nuorilla tämä näkyy voimakkaasti ulospäin ja toisilla ei. Esimerkiksi vanhemmilleen kuuliainen nuori alkaa tässä ikävaiheessa ärsyyntyä ja voi jopa kieltää heitä kysymästä koulusta tai muista nuorelle siinä hetkessä tärkeistä asioista. Oman persoonan rajaamisella nuori aloittaa

itsenäistymisprosessin. Nuori haluaa itse hoitaa asiansa ja tässä tilanteessa vastuullisen aikuisen tehtävä on huolehtia nuoren perustarpeista, mutta samalla myös pikkuhiljaa antaa nuorelle enemmän päätösvaltaa ja vastuuta. (Turunen 2005, 121.) Kyseisessä vaiheessa nuorta ei kuitenkaan tule jättää yksin, sillä nuori ei vielä kykene huolehtimaan kaikesta itsenäisesti, vaikka hän saattaakin kuvitella niin. Nuori voi helposti ajautua tilanteisiin, joista selviäminen kestää vuosia, esimerkiksi velkaantua tai aloittaa päihteiden käytön. Yleensä tämä ajanjakso kestää viikoista muutamaan kuukauteen ja laantuu sitten itsekseen. (Turunen 2005, 122.)

Vaikka itsenäistyvä nuori ei vaikuttaisi uhmakkaalta tai näyttäisi mahdollisesti hänessä kuohuvia tunteita, alkaa nuori itsenäistymisprosessin alettua rakentaa uusia sääntöjä ja rajoja itsensä ja vanhempiensa välille. Jotta nuoren kehityksen kulku menee oikein, tulee nuoren saada päätösvaltaa elämästään. Nuoren vihaprosessi ilmenee päättäväisyytenä sekä sisäisenä sitkeytenä. (Turunen 2005, 122.)

Itsenäistymiseen kuuluu elämänhallinnan tuntemuksen lisääntyminen. Lapsen elämä on huolellista, kun ei vielä itse tarvitse olla vastuussa oman elämän sujumisesta. Monet elämänhallinnan ongelmat kuuluvat arkiseen kasvuun, mutta niiden kokeminen ja niistä selviäminen on yksilöllistä. Tähän vaikuttaa voimakkaasti yksilön luonne ja voimavarat sekä ympäristö, jossa nuori kasvaa. Elämänhallinnan tunne on voimakas henkilöllä, jolla on hyvä itsetunto. Elämänhallinnassa auttavat myös sosiaaliset suhteet ja tiivis lähiverkko. (Martikainen 2009, 20.) Monipuolinen maailman ja ihmisten tarkastelu auttaa nuorta kehittämään omaa yksilöllisyyttään. Aikuisuus ei ole ikävuosista riippuvaa vaan ennemminkin pitkä prosessi ja tapahtumasarja, joka kestää läpi elämän. (Dunderfelt 2011, 92.)

5 Lastensuojelu

Lastensuojelulain (2007/417) luvussa 1 määritellään, että lain tarkoitus on taata lapsen oikeus tasapainoiseen ja turvalliseen kasvuympäristöön sekä monipuoliseen kehitykseen ja turvallisuuteen. Luvussa 2 puhutaan lapsen hyvinvoinnin vastuusta. Pääosin vastuu on lapsen huoltajalla. Lastensuojelun ammattilaisten on tuettava huoltajia, vanhempia ja muita lapsen hoidosta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Tarvittaessa lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle, jotta lapsen hoito ja huolenpito saadaan taattua. (Finlex 2007/417.)

5.1 Sijaishuolto

Lastensuojelulain (2007/417) 49§ määritellään sijaishuollosta seuraavasti: sijaishuollolla tarkoitetaan lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolelle mm. kiireellisenä sijoituksena, huostaanottamisena tai laissa 83§ väliaikais määräyksellä tapahtuvana sijoituksena. (Finlex 2007/417.)

Sijaishuoltoa voidaan järjestää monessa muodossa. Näitä ovat esimerkiksi perhehoito, laitoshuolto, ammatillinen perhekoti, tai hoito voidaan järjestää myös muulla lapsen tarvitsemalla tavalla. Sijoittava kunta on vastuussa siitä, että lapselle valitaan sijaishuoltopaikka, joka järjestää lapsen tarvitseman hoidon ja huolenpidon lapsen kehitystason mukaisesti. (Saastamoinen 2008, 27.)

Laitoksia, joissa järjestetään lasten sijaishuoltoa voivat olla vastaanottokodit, lastenkodit, nuorisokodit ja koulukodit sekä muut näihin rinnastettavat lastensuojelulaitokset, jotka ovat valtion tai kuntien ylläpitämiä. Lisäksi on olemassa yksityisiä, kolmannen sektorin tai säätiön omistamia laitoksia, joihin lapsia ja nuoria sijoitetaan ostopalveluna. Laitoshuoltoon sijoitetaan useimmin vaikeahoitoisia erityisosaamista tarvitsevia lapsia ja nuoria. (Saastamoinen 2008, 30.)

5.2 Jälkihuolto

Sijaishuolto päättyy nuoren täyttäessä 18 vuotta. Siitä nuori halutessaan voi siirtyä jälkihuollon piiriin. Jälkihuollon tarkoitus on tukea nuorta itsenäistymisprosessissa ja aikuiseksi kasvamisessa. Mahdollisuudesta jälkihuoltoon on määrätty lastensuojelulaissa. Suomessa jälkihuoltoon ovat oikeutettuja kaikki huostaanotetut lapset ja nuoret, sekä ne, jotka ovat olleet sijoitettuna kodin ulkopuolelle yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta. Lastensuojelulaissa sijoittava kunta on velvollinen järjestämään lapsen tai nuoren jälkihuollon ja takaamaan lapsen oikeuden palveluihin ja niiden toteutumiseen. (Pukkio & Hipp 2016, 8.)

Jälkihuolto on lastensuojeluprosessin viimeinen vaihe, jolla sijaishuollossa saavutetut positiiviset tulokset ja saavutukset pyritään ylläpitämään nuoren elämässä. Jälkihuoltoa on tärkeää suunnitella jo sijaishuollon aikana, jotta siirtymävaihe olisi mahdollisimman pehmeä. Sijaishuollon aikana lähellä itsenäistymisikää olevia nuoria tulisi valmistaa tulevaan itsenäistymiseen opettamalla arjessa pärjäämisen taitoja. Nuorelle pitäisi luoda mahdollisuuksia ottaa enemmän vastuuta omasta elämästään, mutta samalla tarjota riittävästi tukea. (Pukkio & Hipp 2016, 8.)

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen nuorten elämään ennen jälkihuoltoa ja itsenäistymistä kuuluu monia ei-tyypillisiä tai ei-toivottuja vaiheita. Nuoren vanhemmilla saattaa olla päihteiden käyttöä tai mielenterveysongelmia. Osa nuorista on voinut joutua kokemaan fyysistä ja psyykkistä väkivaltaa sekä laiminlyöntiä. Nuori on myös voinut itse käytöksellään aiheuttaa itselleen vaaraa esimerkiksi käyttämällä päihteitä tai osallistumalla rikolliseen toimintaan. Myös itsessään kodin ulkopuolelle sijoitetuksi joutuminen on ei-toivottua ja traumatisoiva tapahtuma nuoren elämässä. (Pukkio & Hipp 2016, 9.)

Nuori tarvitsee välittävää aikuista vielä pitkään, vaikka täyttääkin 18 ja on Suomen lain mukaan aikuinen. Nyky-yhteiskunnassa nuoruus ajanjaksona on pidempi ja itsenäistyminen

tapahtuu vuosia myöhemmin kuin aikaisemmin. Nuoren vanhemmat ovat entistä enemmän tukemassa ja nuoren mukana itsenäistä elämää aloitettaessa. Nuori tarvitsee vanhemmiltaan emotionaalista sekä materiaalista tukea talouden hoitoon ja omillaan selviytymiseen. Materiaalisella tuella tarkoitetaan taloudellista tukea tai esimerkiksi huonekalujen hankkimista nuoren muuttaessa omaan asuntoon. Emotionaalisella tuella tarkoitetaan ymmärtävää empatista aikuista, joka ei tuomitse vaan antaa tilaa nuorelle kokeilla ja on tämän tukena itsenäistymisprosessissa. (Pukkio & Hipp 2016, 9.)

Sijaishuollon nuorilla tukiverkko on pieni tai sitä ei ole ollenkaan. Sijaishuollon nuorten itsenäistyminen tapahtuu nopeammin kuin ikätovereilla, jotka voivat asua lapsuuden kodissaan vielä täysi-ikäisenäkin ja näin käyttävät itsenäistymisprosessiin useamman vuoden. Sijaishuollon nuorella muutos on suuri, kun hän täyttää 18 vuotta. Nuoren täytyy irtaantua sijoituspaikastaan sekä emotionaalisesti että fyysisesti. Hän muuttaa mahdollisesti omaan asuntoon ja elämään tulee uusia ihmisiä kuten eri työntekijät ja tukihenkilöt, ja näiden ympärille on rakennettava uusi tukiverkko. Nuoren täytyy myös selviytyä koulussa tai töissä ja löytää oma paikka elämässä. (Pukkio & Hipp 2016, 9.)

Nuorelle riittävän tuen ja turvan takaaminen on erityisen tärkeää muutos- ja siirtymävaiheissa. Suuret muutokset voivat aiheuttaa nuorella pelkoa ja ahdistusta, jonka seurauksena nuori voi olla altis esimerkiksi päihteiden käytölle. Hyvin järjestetyllä jälkihuollolla voidaan ehkäistä syrjäytymistä. Yhteiskunnalla on vastuu nuoresta, kunnes hän kykenee itse huolehtimaan itsestään. (Pukkio & Hipp 2016, 11.)

Sijaishuollossa yksilöllisyyden huomioiminen on tärkeää, koska jokainen jälkihuollon nuori on eri elämän vaiheessa ja heidän voimavaransa ovat erilaiset. Toinen tarvitsee enemmän ja toinen vähemmän tukea arjessa jaksamiseen ja selviytymiseen. Lastensuojelulaissa ei ole erityisemmin määritelty, mitä jälkihuolto pitää sisällään. Jälkihuollon tulee taata nuorelle riittävä toimeentulo ja asunto. Mahdollisia jälkihuoltoon liitettäviä tukipalveluja ovat voimavarakeskeinen työskentely, psykososiaalinen tuki, tulevaisuuden suunnittelu, avustus opiskelu- tai työpaikan löytymisessä, virkistys- ja harrastustoiminnan tukeminen ja taloudellinen tuki sekä rahankäytön opastus. (Pukkio & Hipp 2016, 16.)

Psykososiaalisen tuen merkittäviä osa-alueita ovat nuoren omien vahvuuksien löytäminen ja nuoren tukeminen hänen omassa persoonallisessa kasvussaan, positiivisen asenteen tukeminen tulevaisuuden suunnittelussa ja ongelmanratkaisutaitojen kehittäminen. Psykososiaalista tukea nuorelle voivat tarjota tukihenkilö, tukiperhe, ohjaaja tai perhetyöntekijä. Konkreettisesti se voi olla esimerkiksi lomakkeiden täyttämistä tai virastossa asioiden hoitamista yhdessä nuoren kanssa. Nuorelle psykososiaalista tukea tarjoavan henkilön ja nuoren välillä tulee olla hyvä ja luottamukseen perustuva suhde. Luottamussuhteen luomiseksi pitkäaikainen yhteistyö nuoren ja työntekijän välillä on välttämätöntä. (Pukkio & Hipp 2016, 18–20.)

5.3 Itsenäistymisvarat

Lapsen ollessa sijaishuollossa elatusvastuu lapsesta säilyy hänen vanhemmillaan. Lapsen ollessa sijoitettuna kodin ulkopuolelle voidaan hänen hoidostaan periä korvausta. Maksajana toimii lapsen vanhemmat tai lapsi itse tuloistaan tai varoistaan. Perittävistä maksuista on määrätty sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksuista kertovassa laissa. Näitä varoja kutsutaan itsenäistymisvaroiksi. Itsenäistymisvaroilta ei ole määritelty ylärajaa, mutta alaraja on. Itsenäistymistä varten varattuja varoja ei saa käyttää lapsen tai nuoren hoidon tai huolenpidon korvauksena. (Saastamoinen 2008, 122.)

Nuoren itsenäistymistä varten on varattava vähintään 40 % hänen sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksuista määrätyn lain 14§ mukaisista tuloista, saamisistaan ja korvauksistaan. Lapsilisää ei lasketa näihin varoihin. Itsenäistymisvarojen maksun ajankohdasta päättää sosiaalityöntekijä. Nuori saa itsenäistymisvarat käyttöönsä viimeistään, kun täyttää 21 vuotta. Sosiaalityöntekijällä on velvollisuus antaa selvitys itsenäistymisvaroista sijoituksen päätyttyä sekä aikaisemmin, jos huoltaja, 15 vuotta täyttänyt nuori tai edunvalvoja sitä pyytää. (Räty 2015, 615.)

Sosiaalityöntekijän on huolehdittava nuoren siirtyessä jälkihuoltoon tai sijaishuollon päätyttyä, että nuoren itsenäistymisvarat menevät nuoren itsenäisyyden tukemiseen ja tarvittaviin hankintoihin. Itsenäistymistä tukevia menoja voivat olla esimerkiksi asunnon kalustus, työpai-kan saamista tukevat hankinnat sekä opiskelumateriaalit. Itsenäistymisvaroilla voidaan myös tukea ajokortin hankintaa tai tietokoneen ostoa. Varoja käytettäessä sosiaalityöntekijän on huomioitava nuoren ikä ja olosuhteet. On myös kartoitettava, että nuoren asumiskustannukset ja järjestelyt ovat kunnossa ennen itsenäistymisvarojen maksua. (Räty 2015, 617–618.)

Mikäli itsenäistyyvä nuori siirtyy toimeentulotuen piiriin, on erikseen arvioitava vaikuttavtko nuorelle kertyneet itsenäistymisvarat toimeentulotuen määrään. Arviointiin vaikuttavat itsenäistymisvarojen määrä sekä toimeentulotuen haun tarkoitus ja nuoren ikä. Jos nuoren itsenäistymisvarat ovat vielä sosiaalityöntekijällä, ei niihin voida kohdistaa toimeentulotukilain 20§ luvun mukaista perintää. (Räty 2015, 618.)

6 Kehittämistehtävä

Opinnäytetyön alussa olin suunnitellut tekeväni oppaan itsenäistyvän nuoren kanssa työskentelyyn, sillä osastollamme oleva opas kiireelliseen sijoitukseen on minusta hyvä ja sitä tulee usein käytettyä. Päätin kuitenkin olla valitsematta kollegoiden puolesta teenkö oppaan vai jonkin muun kehittämistehtävän, joten sisällytin kysymyksen työntekijöille teettämäni kyselyyn saadakseni tietää, olisiko oppaalle heidän mielestään tarvetta.

6.1 Aikataulu, suunnittelu ja toteutus

Keväällä 2018 aloin pohtia opinnäytetyöni aihetta ja keskustelin työpaikallani sen tekemisestä heille. Aihe muotoutui lopulliseen muotoon syksyllä 2018. Aiheeni hyväksyttiin Laureassa aihe-analyysin pohjalta alkuvuodesta 2019. Opinnäytetyöni suunnitelman esittelin Laureassa maaliskuun puolivälissä.

Kyselylomakkeet valmistin työryhmille ja sosiaalityöntekijöille viikolla 12. Pyysin vastaukset viikolle 14, jonka jälkeen aloin analysoimaan tuloksia. Tulosten analysoinnin jälkeen aloitin oppaan suunnittelun ja toteutuksen, sillä kyselystä selvisi, että Jukolan ja Lehtolan työntekijät toivoivat kehittämistehtäväni olevan opas. Niinpä jatkoin opinnäytetyöni aiheeseen liittyvän tiedon hankkimista ammattikirjallisuudesta ja yhdessä kirjallisuudesta saadun tiedon, omien kokemusten ja kyselyn vastausten pohjalta lähdin toteuttamaan opasta.

Opinnäytetyöprosessin aikana kävin Laurean tarjoamissa kirjoituspajoissa, tiedonhankinnanpajassa sekä opinnäytetyöryhmäni yhteisissä ohjauksissa. Lisäksi pidimme ohjaajani kanssa kolme etäohjausta Skypen välityksellä. Etäohjaukseen valmistauduin lähettämällä opinnäytetyöni silloisen version ohjaajalleni ja ohjauksen aikana kävimme ohjaajan merkitsemät kommentit läpi. Lisäksi kirjoitin itselleni muistiinpanoja työn jatkamista varten.

Osastojen työntekijöille teetetyn kyselylomakkeen vastaukset sain 5.4.2019. Molempien osastojen kaikki vakituiset työntekijät vastasivat kyselyyni. Yhteensä heitä oli 10. Suunnitelmani mukaan opas sisältää lomakkeita, menetelmiä ja niiden käyttöohjeita sekä yleisiä ohjeistuksia.

Ohjaajani hyväksyi 13.5.2019 hänelle lähettämäni version, ja sain osallistua 3.6.2019 järjestettävään julkaisuseminaariin. Tein seminaari-ilmoittautumisen ja jatkoin opinnäytetyön tekemistä. Oppaasta pyysin palautetta viikolla 21 ja lopullisen version opinnäytetyöstäni palautin ohjaajalleni 29.5.2019. Opinnäytetyöprosessi loppui kypsyysnäytteen kirjoittamiseen 4.6.2019 Laureassa Hyvinkäällä.

6.2 Tutkiva kehittäminen

Tutkiva toimintatapa tutkivassa työotteessa viittaa tutkimukseen ja sillä tarkoitetaan ihmisen kykyä ja halua tarkastella asioita. Se on myös opittavissa oleva taito. Tutkimus voi olla tarkastelutapa, asenne tai vaikka uuden tiedon hankintaa. Kehittäminen puolestaan kuvastaa aktiivista toimintaa. Kehittämisen päätavoitteena on kehittyä ja sillä pyritään parempaan lopputulokseen. Tutkiva kehittäminen yhdistää nämä kaksi asennetta. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 22–23.)

Jos tutkivalla työotteella on kehittämisessä merkittävä rooli, voidaan tutkivaa kehittämistä nimetä työskentelytavaksi. Tutkivassa kehittämisessä on myös tärkeää arvioida kehittämisen kohdetta ja kehitystä suorittavia kriittisesti. Tutkivaa kehittämistä voidaan jäsentää neljällä kysymyksellä. Ensimmäisessä kysymyksessä tarkastellaan kuka kehittää, kenelle kehitetään ja kenen kanssa kehitys tapahtuu. Toisessa kysymyksessä käydään läpi, miten kehitysprosessissa edetään ja kolmannessa aukaistaan kehittämisen tavoitteita. Neljännessä pohditaan, miksi kehittämisellä täytyy olla tietynlainen tapa ja suunta, jotta kehittämisessä onnistutaan halutulla tavalla. Tutkimusta voidaan käyttää kehittämisessä monella tapaa. Se voi olla tutkimusvälineen käyttöä tai sillä voidaan siirtää tutkimustietoa käytäntöön. Kehittämistä voidaan kutsua tutkivaksi kehittämiseksi, kun kehittämiseen kuuluu jossain vaiheessa tutkimustoimintaa ja se on osana kehitysprojektin asennoitumistapaa. (Heikkilä ym. 2008, 23–25.)

Tutkiva kehittäminen näkyy työssäni, sillä päätavoitteenani on kehittää Paasikiven Nuorisokylän itsenäistymistyöskentelyä työntekijän näkökulmasta. Olen viimeisen vuoden töissä havainnoinut työskentelyä ja työn haasteita osastolla sekä pohtinut mahdollista opinnäytetyön aiheita. Kun aihe löytyi, suuntasin havainnoinnin aiheeseen eli itsenäistymistyöskentelyyn. Opinnäytetyössäni tutkiva kehittäminen näkyy niin, että käytin tutkimusmenetelminä havainnointia ja kyselyä. Sitten yhdistin saamani tulokset aikaisempaan kokemukseeni sekä aikaisempaan tutkimustietoon aiheesta ja tämän pohjalta tein oppaan.

7 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmiksi kehittämistehtävääni valikoituivat havainnointi ja kysely. Havainnointia suoritin oman työni ohessa. Toiseksi tiedonhankinnan menetelmäksi valitsin kyselyn. Menetelmäksi kysely valikoitui, koska minulla oli jo mielessä mahdollisia kysymyksiä ja kyselyyn jokin työntekijä pystyi vastaamaan omaan tahtiin ja anonyymisti. Haastattelussa vastaajat olisivat joutuneet kertomaan minulle osaamisestaan ja koin, että kyselyllä saan todellisemman kuvan itsenäistymistyöskentelyn osaamisesta.

7.1 Havainnointi

Havainnointi on laadullisen tutkimuksen toiseksi käytetyin tutkimusmenetelmä ja sitä voidaan yhdistää muihin tiedonhankintamenetelmiin. Havainnoida voi usealla eri tapaa. Näitä ovat piilohavainnointi, osallistuva havainnointi, osallistava havainnointi ja havainnointi ilman osallistumista. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 93–94.)

Osallistuvassa havainnoinnissa kehittämistehtävää tekevä osallistuu aktiivisesti toimintaan tiedonantajien kanssa. Sosiaaliset vuorovaikutustilanteet ovat yksi tärkeimmistä osista tiedonhankinnassa. Tehtävää tekevä voi itse vaikuttaa, kuinka paljon osallistuu ja puuttuu kehitystehtävän kulkuun. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 94–95.)

Olen kerännyt aineistoa osallistuvalla havainnoinnilla osallistumalla työpaikallani keskusteluun kollegoiden kanssa sekä tekemällä työtä itsenäistymisasunnossa asuvien nuorien kanssa. Näistä tilanteista olen koonnut itselleni muistiinpanoja, joita analysoin seuraavassa kappaleessa. Lisäksi havainnointiin vaikutti aikaisempi kokemukseni osastolla ja itsenäistyvien nuorten parissa tehty työ. Muistiinpanoja ja huomioita aloin kirjaamaan ylös, kun opinnäytetyöni aihe varmistui syksyllä 2018.

Osa havainnoista tapahtui niin, että työkaverini, jonka tapaa toimia seurasin, tiesi, että teen muistiinpanoja opinnäytetyötäni varten. Havainnoin myös tilanteita, joissa havainnoinnin kohteena olleet eivät olleet tietoisia, että heidän toimintaansa havainnoidaan. Pohdimme yhdessä, mitkä asiat toimivat hyvin ja missä osastolla kaivataan lisää tietoa. Välillä havainnoin omaa kokemusta ja työtä ja vertasin sitä oppimaani teoriatietoon aiheesta. Havainnoistani olin tehnyt itselleni muistiinpanoja, jotta nyt analyysivaiheessa voin palata tilanteisiin, joissa havainnoin työntekoa ja itsenäistyvän nuoren kanssa työskentelyä. Havaittavissa oli esimerkiksi, että työntekijä ei ollut varma, kuinka toimia ja oikeaa toimintatapaa etsittiin yhdessä asiaa käsittelemällä. Välillä havaittavissa oli myös turhautumisen tunnetta, kun suunnitellut asiat eivät olleet tehtävissä osaston kiireellisen tilanteen vuoksi. Lisäksi havainnointini perustuneena ongelmana koin, että työlle kaivattiin selkeämpää ohjeistusta.

Havainnoimalla huomasin pian, ettei osastolla tarjottavat menetelmät ja toimintatavat kata tämän päivän tarpeita itsenäistymistyöskentelyssä. Usein tuli tilanteita, joissa pohdimme, kuinka meidän työntekijöinä kuuluu toimia. Huomioin myös, etteivät ongelmat yksin johtuneet työntekijöiden taidon puutteesta. Tilanne vain oli niin uusi, että ensin täytyi pohtia, kuinka sitä työstetään. Havainnointini perusteella kuitenkin tarve tämän asian kehittämiseksi nousi selvästi esiin. Myös sosiaalityöntekijän antama palaute viittasi siihen, että asian hoitaminen vaatisi jämäkämpää suunnittelua, koska asiat toisinaan venyivät viikkojakin.

Havainnoimalla huomasin myös, että yksi itsenäistymisasunnossa asunut nuori oli turhautunut, kun jokainen työntekijä sanoi jotain uutta, eikä selkeää yhtenäistä linjaa ollut. Nuori joutui myös usein odottamaan, kunnes hänen omaohjaaja on tavoitettavissa ja tämän vuoksi asiat etenivät hitaasti.

7.2 Kysely

Kyselytutkimuksella kerätään ja tarkastellaan tietoa monista eri aihealueista. Aiheita voivat olla mielipiteet, asenteet ja arvot sekä yhteiskunnan ilmiöt. Kyselytutkimuksessa vastaajalle esitetään kysymyksiä kyselylomakkeen muodossa. Mittausvälineenä kyselylomake sopii soveltuvuustesteihin, palautemittauksiin tai mielipiteen kysymiseen. (Vehkalahti 2014, 11.)

Kyselylomake eroaa haastattelusta siinä, että kyselylomakkeen vastaaja täyttää lomakkeen yksin. Muutoin itsessään lomake on samantyylinen kuin haastattelussa. Haastattelussa haastattelija esittää kysymykset suoraan haastateltavalle. (Vehkalahti 2014, 11.)

Kyselytutkimuksessa mittaus suoritetaan kyselylomakkeen avulla. Siinä mittarit koostuvat erilaisista väitteistä ja kysymyksistä. Vastajan täytettyä lomakkeen, ei siihen enää voida tehdä muutoksia. Siksi on tärkeää, että lomake suunnitellaan hyvin ja kysymykset muotoillaan huolella. Onnistunut kyselylomake on onnistunut kyselytutkimus. Tärkeää on kysyä sisällöllisesti ratkaisevia kysymyksiä tilastoon sopivalla mieluisalla tavalla. Hyvässä kyselylomakkeessa kokonaisuus ratkaisee. (Vehkalahti 2014, 10–17.)

7.2.1 Aineiston keruu

Kyselyä (Liite 1) lähdin suunnittelemaan tutkimuskysymyksen ja teorian pohjalta. Kysely olivat jaettu viiteen teemaan, jotka ovat itsenäistyvän nuoren tukeminen, tuki sijaishuollossa, nuorten tukeminen Puistolan itsenäistymisasunnoissa, tuki jälkihuollossa ja tukimenetelmien käyttö. Tarkoituksena oli saada teemoissa kysyttävistä kysymyksistä mahdollisimman hyvä kuva siitä, millä tasolla Paasikiven Nuorisokylän työntekijöiden tietotaito ja resurssit ovat itsenäistymistyöskentelyn tekemiseen. Kyselylomakkeet täytettiin nimettöminä yksityisyyden suojan vuoksi. Teemat syntyivät osittain tutkimuskysymyksistä ja havainnoinnista, jota suoritettiin osastolla syksyn 2018 ja kevään 2019 aikana. Minulla oli tiedossa kysymyksiä, joita halusin kysyä. Teemoitin kyselyn kysymykset helpottaakseni myöhempää analyysiä sekä vastaajan vastausprosessia.

Kysely toteutettiin Paasikiven Nuorisokylässä Jukolan ja Lehtolan osaston työntekijöille huhtikuun alussa 2019. Kyselyyn osallistuivat kaikki kymmenen työntekijää. Vastauksia sain määräaikaan mennessä yhdeksän ja kaksi päivää määräajan jälkeen vielä yhden. Kaikki vastaukset olivat käyttökelpoisia.

Mielenkiinnosta jaoin vastaukset eri ryhmiin osastojen mukaan, jotta analyysivaiheessa tietäisin, miltä osastolta vastaukset olivat. Tämä johtui siitä, että opinnäytetyötä aloittaessani tiesin, että osastojen välillä on eroja toimintatavoissa. Opinnäytetyöni tarkoitus on myös yhteinäistää näiden kahden osaston toimintaa.

7.2.2 Analyysi

Sisältöanalyysillä aineistosta tarkastellaan eroja ja yhtäläisyyksiä. Menetelmää käytetään tekstin vastauksien analysoimiseen ja aineistona toimii kirja, haastattelu, kysely tai tekstimuotoon tallennettu keskustelu. Tavoitteena sisältöanalyysillä on luoda tiivistelmä

tuloksista ja yhdistää ne laajempaan kontekstiin ja toisiin tutkimustuloksiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Kyselyn tuloksia lähdin analysoimaan sisältöanalyysillä. Tutkimukseen käytettävä sisältö valitaan tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108.), joten kyselyni kysymykset ja teemat muotoutuivat tutkimuskysymyksen sekä teorian mukaan.

Valitsin sisältöanalyysille teoriaohjaavan näkökulman. Siinä analyysi ei perustu pelkästään teoriaan, mutta sen liittäminen teoriaan on havaittavissa. Sisältöanalyysissä löytyville vastauksille etsitään teoriasta vahvistusta ja selitystä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Näin sain mahdollisimman paljon irti kyselyn vastauksista. Luokittelin kyselyn vastaukset saadakseni ne järjestykseen analyysin kirjoittamista varten. Luokittelun myötä pystyin laskemaan, kuinka monta vastausta sisälsi samoja asioita. Myöhemmässä vaiheessa yhdistän tiedot kyselystä, havainnoinnista sekä teorian tiedosta luodakseni kattavan oppaan itenäistymistyöskentelyyn.

7.3 Arviointi

Arviointia varten kirjoitin oppimispäiväkirjaa opinnäytetyöprosessista ja pyysin palautetta oppaasta. Aineistoa sain kerättyä riittävästi. Teoriatietoa aiheesta löytyi hyvin ja suuri osa tiedosta oli uutta ja ajantasaista. Havainnoimalla sain hyviä tuloksia ja kyselyyn vastasivat kaikki ja vastauksia oli selkeästi pohdittu ja asiaa mietitty.

Tutkimuksen paikkansapitävyyttä eli uskottavuutta on mahdollista arvioida siihen suunnatulla kriittisellä ja arvioivalla työotteella. Laadullisen tutkimuksen arviointi voi olla kokonaisuudessaan asian kriittistä tarkkailua. Myös asenne tutkimusta aloittaessa on tärkeä ja tutkimista aloittavan henkilön tulisi olla kiinnostunut ja samalla sopivan kriittinen aiheesta. Lapsenomaiset miksi-kysymykset auttavat kriittisessä tavassa arvioida. Kanssatutkijoiden kanssa voi myös käydä pohtivaa keskustelua tutkittavasta aiheesta ja löydöksistä. Omia valintoja on hyvä osata perustella esimerkiksi valitsemansa tutkimusmenetelmät sekä tutkimuksen kohde ja aihe. Reflektio tarkoittaa heijastamista/peilaamista. Refleктоimalla arvioidaan kriittisesti omaa toimintaa. Tutkimusprosessin aikana tutkimuksen lähtötilanteen, tutkimuksen kulkua ja lopputuloksia on tärkeää arvioida. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Hyvällä arvioinnilla sekä tarkalla tutkimusvaiheiden läpikäynnillä voidaan lisätä tutkimuksen luotettavuutta. Refleктоimalla jälkikäteen, onko tutkimusongelma ratkaistu valituilla tutkimusmenetelmillä, on myös yksi laadun arviointiin vaikuttava tekijä. Arvioinnissa on kuitenkin hyvä muistaa, että jokaisessa tutkimuksessa on vivahde tutkijan tyyliä tutkia ja tulkita asioita. Toinen tutkija olisi voinut saada aikaa toisenlaisen tutkimuksen aiheesta. Tutkimustulokset ovat aina kontekstuaalisia eli aikaan, paikkaan sekä tutkijaan sidoksissa olevia. Tekemällä samasta aiheesta useampia tutkimuksia voidaan nähdä, ovatko tuloksen

samankaltaisia, joka puolestaan lisää tutkimuksen luotettavuutta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

7.4 Eettisyys

Eettisesti suoritettun tutkielman tarkoitus on epärehellisuuden ennaltaehkäisy ja hyvän tieteellisen toiminnan edistäminen. Tutkimuksen eettisyys voidaan jakaa kolmeen kategoriaan seuraavasti. Ensimmäinen kategoria on huolellisuus ja tarkkuus tutkimusta tehtäessä sekä avoimuus ja kunnioitus muita tutkijoita kohtaan. Toinen kategoria korostaa, että toisen tutkijan aineiston väärinkäyttäminen on eettisesti pahin rike tutkimusta tehdessä. Hyvän ja eettisesti oikean tutkimuksen tulee olla äärimmäisen rehellinen ja luotettava. Kolmas kategoria sisältää tutkijan oikeusturvan. Oikeusturva sisältää menettelyohjeen, jossa opastetaan, kuinka väärinkäyttötilanteissa tulee toimia. (Hallamaa, Launis, Lötjönen & Sorvali 2006, 31–32.) Eri ammattikunnissa olevat ammattieettiset säännökset toimivat yhdessä hyvien käytäntöjen ja lainsäädännön kanssa hyvän tutkimuksen takaajana. (Hallamaa ym. 2006, 33.)

8 Tulokset

Työntekijöistä puolet oli sitä mieltä, että ohjaajan rooli muuttuu enemmän ohjaavaksi ja sivusta seuraajaksi, joka antaa nuorelle enemmän vastuuta hänen muuttaessaan itsenäistymisasuntoon. Asioiden hoitamisen vastuu siirtyy täten ohjaajalta nuorelle itselleen. Puolet vastaajista kertoi, ettei rooli muutu. Teoriatiedossa mainittiin vastuun antamisen lisäämisestä nuorelle, joten myös omasta mielestäni ohjaajan rooli muuttuu. On kuitenkin tärkeää, ettei ohjaajan rooli muutu yhtäkkiä, vaan asteittain nuoren valmiudet huomioiden. Itsenäistymisasuntoon muuttaminen on suuri muutos nuorelle, verrattavissa täysin nuoren omaan itsenäiseen asumiseen. Roolin muuttuessa on tärkeää varmistaa, että nuorella säilyy tunne siitä, että tuki hänelle jatkuu, vaikka hän alkaakin huolehtia omista asioistaan enemmän itsenäisesti.

Hieman yli puolet vastanneista kertoi tietävänsä, millaisia palveluja nuorelle kuuluu, kun hän muuttaa osastopaikan tuella Puistola-asuntoon asumisharjoitteluun. Loput vastanneista eivät tieneet tai kaipasivat siihen lisää tietoa ja ohjeistusta. Osastoille toivottiin myös selkeyttä nuorelle palvelusopimuksen mukaan ostettavista asioista, kuten lääkkeet, ruoka tai koulutarvikkeet. Suurin osa vastaajista koki tarvitsevansa ohjeita ja selkeytystä itsenäistymisasunnossa asuvan nuoren tukemiseen sekä tarpeeksi aikaa hoitaa asioita nuoren kanssa ja siihen vaadittavaa resurssia. Kaikkien vastanneiden vastauksissa näkyi motivoivan keskustelun ja tapaamisten tärkeys. Osasta vastauksia kuitenkin näkyi työntekijöiden tietotaidon puuttuminen, mikä omalta osaltaan vaikeuttaa menetelmien valintaa ja käyttöä. Niinpä lisäsin oppaaseen muutaman menetelmän ja kerroin kuinka niitä käytetään. Tulosten pohjalta lisäsin oppaaseen eritellyn tuen alle 18 vuotiaalle itsenäistymistä harjoittelevalle nuorelle sekä jälkihuollon tuella asuvalle nuorelle.

Jälkihuollon tuella asumisharjoittelussa asuvan nuoren palveluista tietoisia olivat alle puolet vastanneista ja hieman yli puolet vastanneista koki tarvitsevansa lisää tietoa ja tukea. Molempien osastojen vastauksista korostui tarve tukiasioiden, vuokra-asunnon ja toimeentulotukihakemuksen täyttämiseksi auttavalle ohjeelle. Nämä asiat tuntuivat haastavilta. Ohjaajien mielestä tukea ja apua tarvittaisiin sääntöihin luomaan struktuuria, sekä enemmän aikaa ja ideoita nuoren kanssa käsiteltäviin asioihin. Vastausten pohjalta päivitin Puistolaa aiemmat säännöt sekä tein uuden lomakkeen asukkaalle omille säännöille.

Useampi ohjaaja toivoi listaa, jossa olisivat kaikki hoidettavat asiat ja johon voisi merkitä rastiin ruutuun, kun asia on hoitanut. Lomakkeisiin valmistin työntekijöiden toivoman tehtävälisterin, josta on kaksi versiota. Toinen lista on osastolta Puistolaan muuttavalle ja toinen luetelo tehtävistä, jotka tulee hoitaa, kun nuori muuttaa uutena Puistola-asuntoon.

Noin puolet vastanneista koki ajan puutteen häiritsevänä työn laatua. Kehitysideoina työporukka mainitsi työn suunnittelun parantamisen, vastuun jakamisen, kalenteroinnin tärkeyden ja työvuorojen suunnittelussa itsenäistymistyöskentelyn huomioinnin. Nämä tulokset huomioidakseni oppaassa, tein ohjeistuksen nuorelle tarjottavasta tukityöstä ja palveluista. Ohjeistus resurssiasiaan oli, että osaston vastaava ohjaaja ottaa Puistolassa asuvan nuoren huomioon työvuorolistoja tehdessä.

Alla kyselyn (Liite 1.) muutamien kysymysten suoria vastauksia.

Mitä mielestäsi itsenäistymistyöskentelyn tukemisessa voitaisiin parantaa?

Vastaaja 1:

”Monella tapaa. Työskentely tulisi ottaa huomioon työvuoroja suunniteltaessa, varata aikaa työntekijälle jälkihuollon työn toteuttamista varten. Ei suoraan osaston resurssista”

Vastaaja 2:

”Tehdä selkeä kooste kaikista tukimuodoista, joita itsenäistyvä voi saada, mil-laista taloudellista tukea voi saada, mistä hakea asuntoa, opintotukea, toimeentulotukea, lainaa jne. Niputtaa yhteen yleisimmät paikat, joista asuntoa voi hakea ja mistä niitä on usein, miten saatu. Mistä löytää kaikki tarvittavat hakemukset: Kela, vuokra-asunnot, tuetut asunnot, jälkihuollon määritelmät: mitä heille kuuluu, mitä tukea voi saada, voiko alaikäinen kuulua jälkihuoltoon, jos ei halua kotiin”

Vastaaja 3:

”Kaikkea. Struktuuri selkeäksi, tuki työ kalenteriin organisoidusti ja suunnitelmallisesti. Raha kuviot, tuki- ja lomake asiat yms. haltuun. Nyt tuntuu, että joka nuoren kohdalla lähdetään ns. tyhjältä.”

Mitä apua/tukea/materiaalia osastoltasi löytyy itsenäistymistyöskentelyyn?

Vastaaja 1:

”Hmm no ei kyllä mitään? Joku pohja sopimuksesta/säännöistä Puistolaan muuttavalle varmaan Y-aseamalla. Ja nuorille tehty myös tarkempia/yksilöidympiä sääntölomakkeita. Mutta ei kyllä muuta ainakaan mistä itse olisin tietoinen.”

Vastaaja 2:

”Juuri etsittyäni löytyi vain sopimus itsenäistymisasunnossa asumisesta, ei muuta”

Vastaaja 3:

”Y-asemalta löytyy mm. palvelunkuvaus, jossa ilmenee jotain tietoa itsenäistymisasunnossa asuvan nuoren kanssa, työskentelyyn. Osastolta löytyy kansio itsenäistymisasunnot, jossa myös jotain materiaalia käytettävänä tueksi työskentelyssä.”

Kyselystä selvisi, että osastoilta löytyvä materiaali oli vähäistä. Osastolta löytyi esimerkiksi palvelunkuvaus, joka oli vuodelta 2015. Hieman alle puolet vastaajista oli sitä mieltä, ettei osastolta löydy oikein mitään, mikä auttaisi heitä itsenäistymistyöskentelyssä. Pieni osa vastanneista mainitsi Lehtolassa olevan kansion itsenäistymistyöskentelyyn, mutta sen sisältämä tieto kaipaisi päivitystä.

Lisäksi selvisi, että Jukolan osastolla oli Umbrella-menetelmä käytössä. Umbrella-menetelmä on tehtäväkirja, joka on suunniteltu sijaishuollossa asuville nuorille. Se sisältää seitsemän eri elämän osa-aluetta ja menetelmän tarkoituksena on vahvistaa omaohjaajatyöskentelyä sekä vahvistaa nuoren osallistumisen kokemista. (Timonen-Kallio 2010, 6–7.)

Osastolla luotiin uusia sääntöjä asiakaskohtaisesti uuden asiakkaan muuttaessa itsenäistymisasuntoon. Sääntöjä muokataan jatkossakin asiakaslähtöisiksi, mutta työn toimivuuden

kannalta on tärkeää, että säännöille ja ohjeistuksille löytyy yleinen ohje. Niinpä opinnäytetyöltäni toivottiin yhtenäistä linjausta ja selkeytystä itsenäistymistyöskentelyyn.

Kyselyn mukaan enemmistö vastanneista toivoi opaskansiota itsenäistymistyöskentelyn tueksi tuomaan selkeyttä ja neuvomaan, kun ohjaaja toimii ensimmäistä kertaa itsenäistymisasunnossa asuvan nuoren omaohjaajana ja vastaa kaikista hänen asioistaan.

Mitä taitoja nuoren tulee omaksua osastolla ennen itsenäistymisasuntoon muuttamista?

Vastaaja 1:

”Omista asioista (hoitokontaktit, koulu, harrastukset yms.) huolehtiminen, perussiiisteys / hygienia-asiat, raha-asiat, ruuanlaitto (perusteet) -> Riittävässä määrin nämä, lisää voi harjoitella itsenäistymisasunnossa.”

Vastaaja 2:

”pyykkihuolto, ruokahuolto, pankkiasiat, rahan arvo, oma hygienia, siivoustaidot. ASENNE! -> aikuistuminen”

Vastaaja 3:

”Kodinhoidollisia tehtäviä (siivous, pyykkäys, ruoanvalmistus, hygienian hoito, vuorokausirytmä, arjen tekeminen) Päihitteettömyys, Henkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen.”

Vastauksista selvisi, että ohjaajilla oli selkeä ja yhtenäinen mielipide siitä, että nuoren tulee osata elämän perustaitoja ennen itsenäistymisasuntoon muuttamista. Lisäksi työ- tai opiskelupaikka koettiin tärkeäksi. Olin jakanut kyselyt osastoittain ennen vastausten analysointia selvittääkseni, onko osastojen itsenäistymistyöskentelyssä suuria eroja. Eroja ei ollut havaittavissa.

Kyselyn lopussa halusin vielä selvittää PNK:lle aikaisemmin oppaan muodossa tehdyn opinnäytetyön hyödyllisyyttä ja käytettävyyttä. Suurin osa vastanneista kertoi oppaan olevan hyödyllinen. Opasta käytetään kerran puolessa vuodessa tai kuukaudessa ja osa vastanneista käyttää opasta useamman kerran vuodessa. Opas koettiin yleishyödylliseksi ja työtä tukevaksi. Sen sisältämä muistilista kiireellisen sijoituksen alkaessa oli usealla työntekijällä usein käytössä. Lisäksi oppaassa mainitut lomakkeet koettiin tarpeellisiksi, mutta niiden toivottiin löytyvän suoraan oppaasta, sillä nyt osa niistä oli oppaassa ja osa Nappula-kirjausohjelmassa. Oppaasta myös puuttui selkeä ohjeistus, mistä kyseinen lomake Nappulasta löytyy. Oppaaseen kirjoitin reitin, jonka avulla ohjaaja nopeasti löytää tulostettavat lomakkeet. Liitteet löytyvät oppaan

lisäksi PNK:n yhteiseltä Y-asemalta kansioista Asiakastyö, joten henkilökunnan on helppoa hakea ja tulostaa tarvitsemansa lomake.

9 Oppaan kokoaminen

Aloittaessani opinnot Laureassa minulla oli ideana luoda opas opinnäytetyönäni. Töissä käyttämäni opas auttoi minua ymmärtämään sen tarpeen ja millaista apua se tuo arjen välillä kiireiseenkin työhön. Niinpä minulla oli oppaan sisällöstä monia ideoita, jotka tarkentuivat ja vahvistuivat kyselyn ja havainnoinnin sekä alan ammattikirjallisuuden pohjalta.

Opasta aloin koota heti, kun sain kyselyn tulokset ja niistä selvisi, että opas on toivottu kehittämistehtävä osastojen itsenäistymistyöskentelyn tueksi. Olin koonnut riittävän pohjatiedon aiheen ammattikirjallisuudesta. Opinnäytetyöprosessin edetessä kirjallisuutta tuli lisää. Oppaan ollessa suunnitteluasteella tuli minun rajata aihe tarkemmin. Aiheen rajaaminen tuntui alkuun haastavalta, mutta kun rajaus oli tehty, helpotti se kyselyn valmistamista sekä teoriatiedon etsimistä.

Opas (Liite 2.) sisältää kansilehden sekä sisällysluettelon. Opas alkaa tiedolla Puistola asunnoista ja itsenäistymisestä. Opas sisältää myös menetelmiä, joita ohjaaja voi käyttää itsenäistymistyöskentelyyn sekä erilaisia lomakkeita esimerkiksi tehtävälistan siitä, mitä kaikkea itsenäistyvän nuoren kanssa tulee harjoitella ja käydä läpi. Lisäksi sisällytin oppaaseen vielä asumissopimuksen, jonka nuori allekirjoittaa muuttaessaan Puistolaan. Oppaassa on myös Paasikiven Nuorisokylän pyynnöstä tuloprosessin kuvaus sekä erillinen osio nuoren palveluista Paasikiven Nuorisokylässä. Oppaassa on osioita, jotka auttavat työntekijää ohjaamaan nuorta raha-asioissa, terveysasioissa, kela-asioissa, yleisesti arjen hallinnassa sekä omaan asuntoon muuttamisessa.

10 Pohdinta

Oppaalle asetetut tavoitteet täyttyivät ja oppaasta tuli palautteen mukaan selkeä ja käyttökelpoinen ja tarvittavat asiat löytyvät siitä nopeasti ja helposti. Oppaan tuella seuraavaa nuorta, joka muuttaa Puistola-asuntoon on helpompi lähteä tukemaan. Oppaassa kerrottu tieto sekä menetelmät tukevat työtä niin, että koko työporukka voi omaohjaajan ohjeistuksella auttaa nuorta edistymään itsenäistymisprosessissa.

Sain kattavaa palautetta oppaan sisällöstä kirjallisesti. Kirjallisessa palautteessa oli myös muutamia kehittämisideoita, jotka huomioin ennen oppaan lopullista tulostusta. Opas koetaan työyhteisöä palvelevaksi ja tarpeelliseksi. Lomakkeet koettiin arjen työtä helpottaviksi ja tukeviksi. Työntekijöiden mielestä ne olivat selkeitä ja visuaalisesti hyvin suunniteltuja.

Mielestäni oppaasta tuli hyvä ja arjen työtä helpottava. Itse koin myös esteettisen suunnittelun tärkeäksi. Nyt, kun opas on valmis, mieleen tulee lisää kehittämismahdollisuuksia. Paasikiven Nuorisokylässä on käytössä Nappula-kirjausohjelma ja tehdessäni opinnäytetyötäni tutustuin internetissä itsenäistymissuunnitelmaan, joka tehdään Nappula-ohjelmaan. Tämäntapaiselle itsenäistymissuunnitelmalle voisi olla käyttöä ja asian pohtimista voisi jatkaa Nappula-vastaavana toimivan ohjaajan kanssa. Kun opas on ollut käytössä ja siitä on saatu käyttökokemuksia, voidaan sitä kehittää työyhteisössä edelleen.

Valmistin kyselyn myös sosiaalityöntekijöille Google Formsin kautta alueella tarjottavista itsenäistymispalveluista. Kyselyn laitoin eri kuntien sosiaalityöntekijöille esimerkiksi Espoossa, Tuusulassa, Keravalla ja Järvenpäässä. Soitin myös muutamalle tavoittamalleni sosiaalityöntekijälle ja pyysin heitä vastaamaan kyselyyn. Kyselyyn ei tullut vastauksia, mutta tätäkin asiaa voisi jatkossa kehittää eteenpäin.

Teoriaosuutta nuoruudesta ja itsenäistymisestä tehdessä oli mielenkiintoista huomata erilaisia esimerkitapauksia arjen työstä. Työpaikassani Lehtolassa on nuoria ikävaiheissa, joista opinnäytetyöhöni tietoa etsin ja luin. Jokaisessa nuoressa on huomattava näitä kyseisiä kehitysvaiheita, ja mielestäni teoriaosaamistani syventämällä osaan nyt myös kohdata heidät paremmin työssäni. Tunnistin teoriasta myös kehitysvaiheita, joita itse kävin läpi murrosiässä.

Yhdistän työn ja opiskelun, jotta oppiminen on intensiivisempää. Itse opin parhaiten tekemällä, joten minulle on suuri hyöty siitä, että koulussa opittuja asioita voin ottaa käyttöön suoraan työelämässä ja näin vahvistaa kyseisten osa-alueiden osaamista. Koin myös toiminnallisen opinnäytetyön palkitsevaksi projektiksi, sillä valmis tuotos on nyt käytettävissä työpaikallani.

Opasta ja opinnäytetyön kirjallista versiota tehdessäni teoretieto aiheesta kasvoi. Tein ja analysoin ensimmäistä kertaa tutkimuskyselyn yksin. Ennen opinnäytetyön aloitusta, se tuntui

lähes mahdottomalta toteuttaa, mutta opinnäytetyöprosessin alettua asiat selkenivät nopeasti. Ohjaajan tuen myötä opinnäytetyötä ja opasta oli hyvä lähteä kokoamaan. Opinnäytetyötä tehdessäni toimin määrätietoisesti ja suunnitelmallisesti. Pidin tarkkaa aikataulua ja pystyin noudattamaan sitä suhteellisen hyvin. Työn valmistuttua koin sen yhdeksi mieltuisimmista projekteista opiskelun aikana.

Opinnäytetyöni teksti ja opas ovat kirjoitettu eettisyys huomioiden. Oppaan ja raportin tekstit on kirjoitettu rehellisesti ja tarkasti asioita muuttamatta. Lähdeluettelo on merkitty Laurean ohjeen mukaisesti opinnäytetyön raportin loppuun. Käytettyjä lähteitä arvioin kriittisesti ennen niiden valitsemista. Pyrin siihen, että teoretieto, joka pohjustaa opinnäytetyötäni on mahdollisimman ajantasaista ja valitsin lähteitä, jotka ovat valmistuneet vuoden 2005 jälkeen. Kuvat, joita käytän oppaassa, on lisensoituja kuvia Adobe Stock -palvelusta.

Opas vastaa mielestäni hyvin kyselyn ja havainnoinnin myötä ilmenneisiin tarpeisiin ja kokoaa yhteen kattavan tietopaketin itsenäistyvän nuoren tukemiseen Puistola asunnossa. Mielestäni oppaaseen valitut menetelmät ja työn tueksi suunnitellut lomakkeet tukevat työntekijää hyvin. Oppaan myötä tieto on koottu yhteen kansioon ja tämä kansio löytyy molemmilta osastoilta.

11 Lähteet

Painetut

- Aalberg, V. & Siimes, M. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.
- Aapola S. & Ketokivi, K. 2005. Polkuja ja poikkeamia - Aikuisuutta etsimässä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Hallamaa, J., Launis, V., Lötjönen S. & Sorvali I. 2006. Etiikkaa ihmistieteille. Helsinki: Haka-paino Oy.
- Kronqvist, E-L. & Pulkkinen, M-L. 2007. Kehityopsykologia matkalla muutokseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Martikainen, L. 2009. Kaaosta vai Hallintaa. Nuoren aikuisen elämän haasteet. Helsinki: Oy Unipress Ab.
- Nurmi J-E., Ahonen T., Lyytinen H., Lyytinen P., Pulkkinen L. & Ruoppila I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Juva: Bookwell Oy.
- Pukkio, S. & Hipp, T. 2016. Mikä jälki jää? Opas lastensuojelun jälkihuoltotyöhön. toim. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.
- Räty, T. 2015. Lastensuojelulaki käytäntö ja soveltaminen. Porvoo: Bookwell Oy.
- Saastamoinen, K. 2008. Lapsen asema sijaishuollossa - käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijalle, opettajalle ja TKI-henkilöstölle. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Timonen-Kallio, E. 2010. Umbrella-käsikirja itsenäisen elämän ABC. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Turunen, K. E. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

Sähköiset

Finlex. Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Viitattu: 5.5.2019

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lastensuojelu>

Heikkinen, K. 2005. Artikkele: Nuori lähtee aikuisuuden hakuun. Viitattu: 5.4.2019

https://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/nuori_lahtee_aikuisuuden_hakuun

MLL. 2019a. 12-15-vuotiaan seksuaalinen kehitys. Viitattu: 23.5.19

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-seksuaalisen-kehitys/>

MLL. 2019b. 15-18-vuotiaan seksuaalinen kehitys. Viitattu: 23.5.19

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-seksuaalisen-kehitys/>

Nieminen, L. 2017. Laurean opinnäytetyönohje. Viitattu: 29.4.2019

<https://laureaas.sharepoint.com/sites/linkfi/Dokumentit/Laurean%20opinn%C3%A4ytety%C3%B6ohje.pdf>

Ranta, M. 2012. Artikkele: Itsenäistyminen. Viitattu: 5.5.2019

<https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/mielenterveys/itsenaistyminen>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu: 13.5.2019

https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html

Suomalainen, T. 2012. Artikkele: Millainen minä olen? Sarja nuoren kehitysvaiheista, osa 3/3. Julkaistu Tehy-lehdessä 16/2012. Viitattu: 5.5.2019

<https://www.tehylehti.fi/fi/terveys/millainen-mina-olen>

Textor, M. R. 2005. Piagets Theorie der kognitiven Entwicklung. Viitattu: 10.5.2019

<https://kindergartenpaedagogik.de/fachartikel/psychologie/1226>

Väestöliitto. 2019a. Artikkele: Itsetunto on itsensä tuntemista. Viitattu: 23.5.19

<https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/itsetunto-on-itsensa-tuntemista/>

Väestöliitto. 2019b. Tytön keho. Viitattu: 25.5.19

<https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/murrosika/tyton-keho/>

Väestöliitto. 2019c. Pojan keho. Viitattu: 25.5.19

<https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/murrosika/pojan-keho/>

Väestöliitto. 2019d. Elämäntapojen vaikutukset murrosikään. Viitattu: 25.5.19

<https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/murrosika/murrosian-kasvu-ja-kehitys/elamantapojen-vaikutus/>

Väestöliitto. 2019e. Puhtaus ja hygienia. Viitattu: 25.5.19

<https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/murrosika/murrosian-kasvu-ja-kehitys/puhtaus-ja-hygienia/>

Väestöliitto. 2019f. Näppylät murrosiässä. Viitattu: 25.5.19

<https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/murrosika/murrosian-kasvu-ja-kehitys/finnit-ja-mustapaat/>

2007/417. Viitattu: 23.5.19

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

12 Liitteet

Liite 1 Kysely Jukolan ja Lehtolan työntekijöille.....	36
Liite 2 Opas	40

Liite 1 Kysely Jukolan ja Lehtolan työntekijöille

Saatekirje: Hei, olen Nina Honka ja töissä Lehtolassa. Opiskelen Laurean ammattikorkeakoulussa sosionomiksi ja teen opinnäytetyöni tänne Paasikiven Nuorisokylään. Opinnäytetyönäni haluan kehittää työntekijöille apuvälineitä itsenäistyvän nuoren kanssa työskentelyyn. Teetän teille kyselyn, jonka avulla saan teidän näkökulmia ja toiveita tähän kehittämistehtävään. Toivon, että pohditte asiaa ja vastaatte jokaiseen kysymykseen.

1 TEEMA - ITSENÄISTYVÄN NUOREN TUKEMINEN

1. Mitä apua/tukea/materiaalia osastoltasi löytyy itsenäistymistyöskentelyyn?

---

2. Mitä mielestäsi itsenäistymistyöskentelyn tukemisessa voitaisiin parantaa?

---

3. Miten?

- opas
- teemapäivä
- jotain muuta?

---

2 TEEMA - TUKI SIJAISHUOLLOSSA

4. Mitä taitoja nuoren tulee omaksua osastolla ennen itsenäistymisasuntoon muuttamista?

---

3 TEEMA - NUOREN TUKEMINEN PUISTOLA 1 JA 2 ITSENÄISTYMISSASUNNOISSA

5. Muuttuuko mielestäsi roolisi ohjaajana, kun nuori muuttaa itsenäistymisasuntoon?

kyllä   Ei

6. Jos vastasit kyllä, kerro miten?

---

7. Tiedätkö, millaisia palveluja nuorelle kuuluu, kun hän muuttaa Puistolaan osastopaikan tuella?

tiedän   en tiedä

4 TEEMA - TUKI JÄLKIHUOLLOSSA

8. Tiedätkö millaisia palveluja, nuorelle kuuluu, kun hän muuttaa Puistolaan jälkihuollon tuella?

tiedän   en tiedä

9. Koetko tarvitsevasi tukea, että osaat ohjata jälkihuollon asiakkaana olevaa nuorta?

tarvitsen   en tarvitse

10. Millaista tukea koet tarvitsevasi?

---

5 TEEMA - TUKIMENETELMIEN KÄYTTÖ

11. Kerro millaisia menetelmiä käytät itsenäistymistyöskentelyyn ja kuinka usein?

---

12. Koetko tarvitsevasi itsenäistymistyöskentelyyn uusia menetelmiä. Jos vastasit kyllä, kerro mihin?

---

13. Onko sinulla arjen työssä riittävästi aikaa itsenäistymisasunnossa asuvien nuorten kanssa työskentelyyn?

kyllä   ei

14. Jos vastasit ei, miten tilannetta mielestäsi voitaisiin kehittää?

---

15. Onko mielestäsi Paasikiven Nuorisokylään aikaisemmin tehty opas "Kiireellisten- ja avohuollonsijoitusten arviointimalli" hyödyllinen arjen työssä?

kyllä   ei

16. Kuinka usein käytät opasta? Valitse yksi seuraavista.

- kerran viikossa
- kerran kuussa
- kerran puolessa vuodessa
- kerran vuodessa
- en koskaan

17. Jos vastasit käyttäväsi opasta, kerro mitä tietoa hait ja oliko mielestäsi tietoa selkeästi ja riittävästi?

Liite 2 Opas

PAASIKIVEN
NUORISOKYLÄ

OPAS ITSENÄISTYVÄN NUOREN KANSSA TYÖSKENTELYYN

Adobe Stock / © Monkey Business – stock.adobe.com

Sisällys

OPAS	42
PUISTOLA	42
ITSENÄISTYMINEN	42
SÄÄNNÖT.....	44
ARJEN STRUKTUURI	44
RUOKARAHA.....	45
LÄÄKKEET	46
TERVEYDENHUOLTO	47
MENETELMÄT	48
KELA.....	50
TOIMEENTULO	53
JÄLKIHOOLTO	54
MUUTTO.....	54
KONTAKTIT.....	55
LOMAKKEET	56
LÄHTEET	57
LIITTEET	58

Nina Honka, Opinnäytetyö, 2019, Laurea Ammattikorkeakoulu, Hyvinkää

OPAS

Oppaan tarkoitus on selkeyttää alaikäisen itsenäistymisharjoittelua koskevaa ohjeistusta Puistola-asunnoissa. Lisäksi opas sisältää ohjeistuksen jälkihuollon tuella asuvalle nuorelle sekä erilaisia menetelmiä ja lomakkeita työntekijöiden tueksi.

PUISTOLA

Puistola 1 ja 2 ovat Paasikiven Nuorisokylän alueella sijaitsevat yksiöt itsenäistymisharjoittelua varten. Ne sijaitsevat osastojen Jukola ja Lehtola pihapiirissä. Asunnoissa on olohuone, keittokomero, syvennys sängylle sekä oma sauna. Asunnot ovat kalustettuja ja niissä on perustarvikkeet ruuanlaittoon, pyykinpesuun ja siivoukseen. Näin nuori voi monipuolisesti harjoitella itsenäisen elämän arkea yksin ja ohjaajan tuella.

ITSENÄISTYMINEN

Lapsuudenkodista muuttamista pidetään itsenäistymisen merkinä. Nuori aloittaa itsenäistymisprosessin usein oman persoonan ja alueen rajaamisella. Nuorelle tulee halu hoitaa omia asioita ja selviytyä niistä itsenäisesti. Nuori tarvitsee kuitenkin vielä rinnalleen vastuullista aikuista, joka opettaa hänelle perusasioista huolehtimista. Nuorelle on tärkeää antaa lisää vastuuta ja päätösvaltaa hänen kykyjensä mukaan. Kuitenkin liian vastuun tuoma kuormitus voi vaikuttaa nuoreen negatiivisesti. Nuori saattaa olla hyvinkin päättäväinen ja sitkeä itsenäistymisprosessissaan. (Turunen 2005, 121-122.)

Suomessa nuori muuttaa yleisesti omaan kotiinsa nuorena. Vaikka omillaan asuminen on normaalia, ei nuori yleensä ole vielä täysin itsenäisesti toimeentuleva, vaan saa paljon tukea lähipiiriltään. Nuori aikuistuu harjoittelemalla itsenäistä elämää sekä ottamalla apua ja tukea vastaan. Nykytutkimuksen mukaan aikuisuus luokitellaan alkavaksi n. 20 ikävuoden kohdalla. Täyden itsenäisyyden

nuori saavuttaa pikkuhiljaa. Nuorta ohjaavan henkilön on hyvä muistaa, että nuori usein muuttaessaan omaan asuntoon kohtaa monia uusia tilanteita. Näitä voivat olla opintojen aloittaminen tai uusi työpaikka sekä omilleen muuttamisen uudet asiat, kuten kodinhoidosta, ruuan laitosta ja rahan käytöstä huolehtiminen. (Heikkinen 2005.)

Itsenäistyminen tuo nuorelle vapauden, ilon ja jännityksen tunteita. Tätä hetkeä monet nuorista odottavat innoissaan. Omilleen muuttaminen tuo kuitenkin myös haasteita. Niitä voivat olla talouden tasapainottaminen, yksinäisyys ja mahdollinen epävarmuus omasta tulevaisuudesta. (Ranta 2012.)

Aikuisuuden kynnyksellä nuori on fyysisesti ja älyllisesti valmis itsenäistymään. Suomen laissa 18 vuotta täyttänyt on täysi-ikäinen ja 18–22 ikävuotta pidetään varhaisen aikuisuuden ajan jaksona. Tässä vaiheessa nuorella on usein etsikkoaika, jolloin hän etsii itseään ja omaa paikkaa maailmassa. Nuori vaihtaa mahdollisesti koulua tai työpaikkaa usein ja haluaa elää vapaata elämää ja mahdollisuuksien mukaan matkustella. (Dunderfelt 2011, 92.)

Ympäröivän maailman arvot ja vaatimukset vaikuttavat nuoren aikuistumiseen, toimintaan ja odotuksiin. Keskellä isojen uusien asioiden nuorelta odotetaan paljon itseohjautuvuutta ja asioiden selvittämistä. Hänen tulee selvitä arkiaskareista ja hoitaa talous- ja vakuutusasiat kuntoon. Nuoren on hyvä pohtia läheisen aikuisen kanssa mahdollisia tukiverkkoja, ettei jää pulmatilanteessa yksin. Nuoren tukena ja apuverkkona itsenäistymiseen voivat toimia vanhemmat, sukulaiset, tukihenkilö ja apua voi saada myös kaupungin tarjoamista nuorten palveluista esimerkiksi Keravalla toimivasta Nuorten Kulmasta.

Monipuolinen maailma ja ihmisten tarkastelu auttaa nuorta kehittämään omaa persoonaansa. Aikuisuus ei ole ikävuosista riippuvaa vaan ennemminkin pitkä

prosessi ja tapahtumasarja, joka kestää läpi elämän. Itsenäistymiseen kuuluu elämänhallinnan tuntemuksen lisääntyminen. Lapsen elämä on huoletonta, kun ei vielä itse tarvitse olla vastuussa oman elämän sujumisesta. Monet elämänhallinnan ongelmat kuuluvat arkiseen kasvuun, mutta niiden kokeminen ja niistä selviäminen on hyvin yksilöllistä. Tähän vaikuttavat voimakkaasti yksilön luonne ja voimavarat sekä ympäristö, jossa nuori kasvaa. Elämän hallinnan tunne on voimakas henkilöllä, jolla on hyvä itsetunto. (Martikainen 2009, 20.)

Adobe Stock / © nd3000 – stock.adobe.com

SÄÄNNÖT

Puistolassa asunnoissa on yleiset säännöt sekä asukkaalle sopivaksi räätälöidyt säännöt. Muuttaessaan Puistolaan nuori allekirjoittaa sopimuksen, jossa hyväksyy säännöt. Yhtenäiset säännöt Puistolassa asumiseen lisäävät arjen toimivuutta ja helpottavat ohjaajien työtä. Säännöistä tulostettava versio löytyy liitteenä.

ARJEN STRUKTUURI

Nuorella, joka asuu Puistolassa, tulee olla mahdollisimman säännöllinen arki. Tämä edellyttää opiskelu-, työ-, työharjoittelu- tai päivätoimintapaikkaa. Nuoren asiakassuunnitelmaan kirjataan kuinka usein nuori viettää ”koti-iltaa”. Koti-iltoina ohjaaja auttaa nuorta itsenäistymistaitojen kerryttämisessä esimerkiksi

käymällä kaupassa yhdessä nuoren kanssa, laittamalla nuoren kanssa ruokaa sekä opettelemalla siivoustaitoja. Osastolla nuoren tehtävä on siivota oma huone. Yleissiisteydestä huolehtii siistijä sekä ohjaajat, joten esimerkiksi wc:n puhdistuksessa nuori voi tarvita ohjeistusta.

Tukikäynnit

Tukikäynnit sovitaan asiakassuunnitelmassa jokaiselle nuorelle yksilöllisesti. Alle 18-vuotiaiden Puistolassa asuvien nuorten tukitoimintaan suositellaan ainakin yhtä tukikäyntiä/viikko. Tukikäynneillä ohjaaja voi käyttää oppaassa mainittuja menetelmiä nuoren kanssa työskentelyyn, kun työskennellään nuoren asiakassuunnitelmassa sovittuja tavoitteita kohti. Nuori ja ohjaaja voivat esimerkiksi käydä kaupassa, laittaa ruokaa, siivota, täyttää lomakkeita/hakemuksia. Yksi tukikäynti on kestoaltaan 1–2 tuntia yksilöllisesti nuoren tarpeet huomioiden.

Jälkihuollon tuella tehdyt tukikäynnit laskutetaan kerran kuussa nuoren jälkihuollosta vastaavalta sosiaalityöntekijältä. Tarvittavat tukikäynnit osaston vastaava ohjaaja suunnittelee työvuoroissa niin, että resurssia on riittävästi.

RUOKARAHHA

Nuoren ollessa alle 18-vuotiaana Puistolassa osastopaikan tuella:

Nuorelle ruokarahaa voidaan maksaa tilille seuraavasti: viikolle 50 € ja jos nuori viettää viikonlopun Puistolassa, niin hän saa vielä 20 €. Jos nuori menee sukulaisten luo viikonlopuksi, maksetaan ruokaraha heille.

Jos nuoresta on vaikeaa hoitaa itse kauppa-asioita, voidaan häntä alkuun tukea niin, että hän ruokailee osastolla tai tilaa itselleen ruokaa kauppatilauksen yhteydessä sunnuntaisin, tiistaisin ja torstaisin.

Nuoren ollessa jo 18 vuotta ja Puistolassa jälkihuollon tuella vastaa hän itse omista elintarvike- ja asumismenoistaan.

Adobe Stock / © ALDECAstudio – stock.adobe.com

LÄÄKKEET

Reseptejä nuori voi uusia soittamalla terveystieteiden puhelinpalveluun tai apteekissa. Netissä reseptien uusiminen onnistuu helposti Omakanta-sivuston kautta, jonne kirjaudutaan nettipankkitunnuksilla.

Nuoren asuessa Puistolassa alle 18-vuotiaana osastopaikan hinnalla, kustantaa osasto hänelle hänen tarvitsemansa lääkkeet.

Nuoren on tärkeää oppia, että ilman reseptiä saatavia lääkkeitä kuten särkyvä lääke, voi ottaa kipuun tilapäisesti, mutta niitä ei suositella käytettäväksi yli viikkoa ilman lääkärin erillistä ohjeistusta. Panadol auttaa kuumeeseen ja flunssanoireiden hoitoon. Buranaa voi ottaa esim. kuukautiskipuihin.

Nuorta voidaan opettaa huolehtimaan omasta lääkehuollosta esimerkiksi asteittain. Osastolla vakituinen ohjaaja jakaa lääkkeet dosettiin ja antaa ne nuorelle. Nuoren muuttaessa Puistolaan on kuitenkin tärkeää antaa nuorelle lisää vastuuta hänen omista asioista huolehtimisessa nuorelle sopivalla tavalla.

Nuori voi esim. alkuun hakea lääkkeet osastolta, mikäli niiden muistaminen on haastavaa. Kun nuori säännöllisesti osaa hakea lääkkeet itse ohjaajan muistuttamatta, voidaan nuorelle antaa ohjaajan jakama dosetti Puistolaan ja nuori tuo sen kerran viikossa osastolle täytettäväksi. Myöhemmässä vaiheessa Puistola-asumista nuori voi ohjaajan valvomana jakaa dosetin itse. Näin nuorelle

pyritään antamaan nuorelle mahdollisimmat hyvät valmiudet huolehtia omasta lääkehuollosta hänen muutettuaan omaan asuntoon täysi-ikäisenä.

TERVEYDENHUOLTO

Puistolassa asuessaan nuorta tuetaan hoitamaan itsenäisesti omia asioitaan. Tarvittaessa ohjaaja auttaa ja kertoo nuorelle hänelle tärkeistä asioista. Näihin kuuluu mm. terveydenhuolto. Ohjaajan tehtävä on tarjota nuorelle riittävä tietotaito terveyden hoitamiseen, kun nuori muuttaa omilleen. Nuorelle on hyvä kertoa, minne hän on yhteydessä sairastuessaan, missä hän voi hoitaa ehkäisyyn liittyvät asiat. Myös hammashuollosta huolehtiminen kuuluu ohjattaviin tehtäviin.

Keravan terveyskeskukseen voi soittaa arkena ma-to klo 8–15 sekä perjantaisin 8–14. Numerosta 09 2949 3456, puhelussa valitaan asianmukainen vaihtoehto ja puhelu tallentuu takaisin soittojärjestelmään. Puhelun lopussa saa tietää arvioidun takaisin soittoaajan.

Hammaslääkäri toimii Keravalla kahdessa toimipisteessä, Metsolantiellä sekä Kultasepänkadulla. Hammaslääkäriin voi soittaa arkena klo 8–15 numeroon 09 2949 3242. Kovan hammassäryn vuoksi voi soittaa samaan numeroon 8–9 välisenä aikana.

Ehkäisyneuvolan puhelinnumero on 040 318 3022, puhelinpalvelu on avoinna ma-to 8–15 ja perjantaisin 8–13.

Keravalla toimii **Miepä eli mielenterveys- ja päihdepalvelu** alle 18-vuotiaat asiakkaat voivat olla yhteydessä numeroon 040 530 9295 arkisin klo 12–13.

Samaan kellonaikaan 18 vuotta täyttäneet voivat soittaa numeroon 040 318 3017.

MENETELMÄT

Itsenäistyvän nuoren roolikartta

Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä on kehittänyt Vanhemmuuden roolikartan jatkona Itsenäistyvän nuoren roolikartalle. Roolikarttaa voidaan käyttää esimerkiksi itsenäistymiskasvatuksen tukena, nuoren lähtötilanteen kartoittamiseen ja nuoren valmiuksien hahmottamiseen itsenäisessä elämässä. (THL 2019.)

Itsenäistyvän nuoren roolikartassa on viisi keskeistä osa-aluetta, joita kutsutaan päärooleiksi. Pääroolit ovat elämästä oppija, suhteiden hoitaja, itsensä arvostaja, arkipäivän pyörittäjä ja rajojen asettaja. Jokainen näistä päärooleista jakaantuu alaroolihin, jotka ovat tavoiterooleja. (Ylitalo 2011.) Roolikartan käyttäminen sopii erityisesti siihen vaiheeseen, kun itsenäistymiseen liittyvää työskentelyä aloitetaan, tai kun jo aloitettuun työskentelyyn kaivataan lisää selkeyttä ja johdonmukaisuutta.

Itsenäistyvän nuoren roolikartasta on helppo käydä nuoren kanssa konkreettisesti nuoren erilaisia rooleja läpi. Roolikartan avulla ohjaaja voi auttaa nuorta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja niitä puolia, joissa tarvitsee aikuisen tukea tai muuten vahvistumista. Työntekijä voi samalla konkretisoida, mistä asioista ja miksi hän on huolissaan. Kartan tarkoituksena auttaa nuorta havainnoimaan niitä osa-alueita, joista nuori itse päättää elämässään. Nuorelle täytyy antaa rooleista konkreettisia esimerkkejä ja avata rooleja, jotta hän pystyy itse sisäistämään ja refleктоimaan niistä omia taitojaan. Roolikartan käytön voi myös yhdistää erilaisiin työskentelymenetelmiin, kuten esimerkiksi ratkaisukeskeiseen ajatteluun. Positiivisen

palautteen antaminen ja vahvuuksien esille nostaminen voimavaraistavat nuorta ja vievät työskentelyä myönteiseen suuntaan sekä auttavat tunnetaitojen edistämisessä.

Menetelmää käytetään keskustelun tukemiseen. Menetelmän eri osa-alueet käydään läpi ja rooleihin merkitään +, ++ tai -, --. Roolia -- itsenäistyvän nuoren roolikartassa nimetään tarkoituksella "Kehitystä vaativaksi rooliksi", sillä nuoren ei voida olettaa osaavan kaikki rooleja entuudestaan. Nuori on vasta siinä elämän vaiheessa, jolloin itsenäinen elämä alkavat kiinnostaa ja asioihin kuten asunnon siisteyteen ja ruuan laitto taitoon alkaa heräämään kiinnostusta.

Roolien merkitsemisen jälkeen ohjaajan on mahdollista lähteä keskustelemaan tilanteesta nuoren kanssa. Plus- ja miinusmerkit ovat suuntaa antavia, eivätkä täten määrittele nuoren taitoja kokonaisuudessaan. Ennen menetelmän käyttöä on tärkeää tutustua asiakkaan elämäntilanteeseen ja perhetaustaan. Mahdollisuuksien mukaan olisi hyvä antaa asiakkaan tutustua roolikarttaan ennen ohjaajan kanssa tapaamista, sillä meidän mielestä roolikartta voi tuntua sekavalta ja vaikeasti hahmotettavalta, kun sen näkee ensimmäisen kerran.

Menetelmän avulla on myös mahdollista antaa palautetta. Palautteen annossa on tärkeää muistaa, että palaute annetaan ns. Hampurilaismuodossa eli ensin positiivista palautetta, sitten rakentavasti kehittymistarpeesta ja lopuksi vielä positiivista palautetta.

Toiveet Puistolassa asumiseen

Nuoren omaohjaaja voi tulostaa oppaan liitteistä löytyvän pohjan nuoren toiveista. Nuori voi tämän yksin tai yhdessä ohjaajan kanssa täyttää. Menetelmän myötä ehkä vaikeidenkin asioiden esille tuominen helpottuu ja asiakasta kuullaan aktiivisesti.

Unelmakartta

Unelmakartta on sosiaalialalla tunnettu menetelmä. Siinä pyritään ratkaisukeskeisyyteen sekä positiiviseen ajatteluun. Unelmakartan voi tehdä piirtämällä, maalaamalla, lehdistä leikkaamalla ja liimaamalla. Menetelmän ideana on auttaa unelmien rakentamisessa ja tavoittelussa, sillä unelmat ja haaveet tuovat ihmiselle voimavaroja selviytyä arjessa.

Umbrella kansion hyödyntäminen

Jukolan osastolta löytyy Umbrella-menetelmän kansio, jota voidaan käyttää omaohjaajatyön sekä itsenäistymisen tukemiseen. Menetelmässä on seitsemän osa-alueita, jotka ovat minä itse, sosiaaliset suhteet, koulutus/ammatti/työ, raha-asiat, hyvinvointi, koti ja rikokset. Työkirjassa on jokaiseen aihealueeseen liittyviä tehtäviä, joita nuori voi ratkoa ohjaajan kanssa ja samalla he voivat keskustella asiasta. (Timonen-Kallio 2010, 6-7.)

Adobe Stock / © pressmaster – stock.adobe.com

KELA

Kelakortin hankinta, jos se on kadonnut

Uuden kelakortin nuori voi hankkia helposti puhelimitse numerosta 020 692 203 tai voi myös tulostaa ja täyttää lomakkeen SV 157 ja postittaa sen Kelan toimistoon. Uusi kelakortti on maksuton. (Kela 2017.)

Kelakorttia nuori tarvitsee apteekissa ostaessaan reseptilääkkeitä sekä ilmoittautuessaan lääkärin vastaanotolle kunnan tai yksityisen palveluissa.

Nuoren kuntoutusraha

Nuoren kuntoutusrahaa on mahdollista saada opiskelun tai muun työelämään tähtäävän kuntoutuksen ajalta. Nuorella on mahdollisuus kuntoutusrahaan, kun hän on 16–19-vuotias, ja sairaus tai vamma on heikentänyt hänen kykyään käydä töissä tai opiskella. Lisäksi, jos nuoren kuntoutus vaatii erityisiä tukitoimia ja hänelle on tehty kotikunnassa opiskelu- ja kuntoutussuunnitelma eli KHOPS. (Kela 2019a.)

KHOPSin laatijana voi toimia kunnan sosiaalityöntekijä tai opetusalan ammattilainen. Suunnitelman tekoon osallistuvat nuoren huoltajat sekä muut asiantuntijat. Suunnitelmassa tulee olla selkeästi ammatillisen kuntoutumisen mahdollisuudet ja tavoitteet. Opiskelun järjestäminen ja toteuttaminen tulee ilmetä suunnitelmasta myös. Kela seuraa suunnitelman toteutumista. (Kela 2019a.)

Hakemuksessa tulee olla myös lääkärinlausunto B, jossa terveydentilan vaikutus työkykyyn on nähtävissä. Liitteet Kelaan voidaan toimittaa Kelan asiointipalvelun kautta netissä tai postitse. Netti-palveluun vaaditaan nettipankkitunnukset. (Kela 2019a.)

Kuntoutusrahaa maksetaan arkipäivältä ja sen vähimmäismäärä on 31,39 €/arkipäivä. Jos nuori saa nuoren kuntoutusrahaa ja työskentelee opintojen ohella, ei se vaikuta kuntoutusrahaan. Oppisopimuksella opiskelevan nuoren kuntoutusraha maksetaan työnantajalle. Tarkemmat hakuohjeet löytyvät Kelan nettisivuilta. (Kela 2019a.)

Toimeentulotuki

Toimeentulotuki turvaa saajan toimeentulon, jos hänellä ei ole muita tuloja eikä mahdollisuutta muihin tukiin. Toimeentulotuella katetaan arjen peruskuluja. Toimeentulotukipäätöksen saanut henkilö voi myös hakea apua laskujen kuten esimerkiksi sähkölasku maksuun. Suomessa asuva henkilö tai perhe on oikeutettu toimeentulotukeen, jos hänen tulot ja varat eivät riitä ruokaan ja asumiseen. Toimeentulotuki on lyhytaikaiseksi tarkoitettu tuki, jonka tarkoitus on auttaa tilapäisen vaikeuden yli ja edistää henkilön itsenäistä selviytymistä. (Kela 2019b.)

Toimeentulotukea on kolmea erilaista: perustoimeentulotuki, täydentävä toimeentulotuki sekä ehkäisevä toimeentulotuki. Oikeus perustoimeentulotukeen ratkaistaan hakijan tulojen, varojen ja menojen perusteella. Täydentävä toimeentulotuki voidaan myöntää asumisesta johtuviin kuluihin, joita perustoimeentulotuki ei kata tai menoihin, jotka aiheutuvat hakijan tai hänen perheensä erityisistä tarpeista. Kunnan sosiaalityöntekijä myöntää etuutta harkiten. Ehkäisevä toimeentulotuki myönnetään myös harkinnanvaraisesti sosiaalitoimesta. Tuen tarkoitus on ehkäistä syrjäytymistä ja vähentää toimeentulotuen jatkuvaa käyttöä. Tuella voidaan turvata asumista ja edistää itsenäistä elämää. (Kela 2019b.)

Toimeentulotukea voi hakea verkossa nettipankkitunnuksia käyttäen. Sitä voi hakea myös tulostamalla ja täyttämällä hakemuksen TO1 ja postittamalla sen Kelaan tarvittavine liitteineen. Näitä ovat vuokrasopimus, tosite vuokran, vesimaksun ja saunamaksun määrästä, selvitys asuntolainasta, kotivakuutuksen asiakirjat, tosite veronpalautuksen ulosottomittauksesta, kopio ulosottoviraston maksusuunnitelmasta, päätös lasten huollosta ja elatusmaksuista sekä kopio perukirjasta. (Kela 2019c.)

TOIMEENTULO

Toimeentulo ennen kuin nuori täyttää 18

Nuori on sijoitettuna osastolle, mutta voi päästä Puistolaan harjoittelemaan itsenäistymistaitojaan jo ennen kuin täyttää 18. Silloin sijoittava kunta maksaa nuoresta osastopaikan vuorokausihintaa ja nuorelle kuuluu samat palvelut kuin osastollakin asuessa. Näitä palveluita ovat vaateraha, hygieniaraha, matkakorvaukset, koulutarvikkeet, lääkkeet sekä ruokaraha.

Toimeentulo jälkihuollon tuella, kun nuori on täyttänyt 18

Nuori saa toimeentulotukea ja mahdollisesti opintotukea. Nuori maksaa Puistolassa asumisesta jälkihuollon tuella vuokraa 630 €/kk.

Itsenäistymisvarat

Lapsen ollessa sijaishuollossa elatusvastuu lapsesta säilyy hänen vanhemmillaan. Lapsen ollessa sijoitettuna kodin ulkopuolelle voidaan hänen hoidostaan periä korvausta. Maksajana toimii lapsen vanhemmat tai lapsi itse tuloistaan tai varoistaan. Perittävistä maksuista on määrätty sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksuista kertovassa laissa. Maksua määriteltäessä sijaishuollosta vastaavan toimielimen on huomioitava, että maksusta vähintään 40 % kalenterikuukautta kohden on varattava lapsen tai nuoren itsenäistymiseen. Näitä varoja kutsutaan itsenäistymisvaroiksi. Itsenäistymisvaroilta ei ole määritelty ylärajaa, mutta alaraja on. Itsenäistymistä varten varattuja varoja ei saa käyttää lapsen tai nuoren hoidon tai huolenpidon korvauksena. (Saastamoinen 2008, 122.)

Nuoren itsenäistymisvaroja käytetään harkiten esimerkiksi hänen täyttäessään 18 ja muuttaessaan vuokra-asuntoon, johon hän tarvitsee esimerkiksi huonekaluja.

JÄLKIHUOLTO

Sijaishuolto päättyy nuoren täyttäessä 18 vuotta. Siitä nuori halutessaan voi siirtyä jälkihuollon piiriin. Jälkihuolto on lastensuojeluprosessin viimeinen vaihe, jolla sijaishuollossa saavutetut positiiviset tulokset ja saavutukset pyritään ylläpitämään nuoren elämässä. Jälkihuoltoa on tärkeää suunnitella jo sijaishuollon aikana, jotta siirtymävaihe on mahdollisimman pehmeä. Jälkihuollon tarkoitus on tukea nuorta hänen itsenäistymisprosessissaan ja aikuiseksi kasvamisessa. Jo sijaishuollon aikana lähellä itsenäistymisikää olevia nuoria tulisi valmistaa tulevaan itsenäistymiseen mm. opettamalla arjessa pärjäämisen taitoja. Nuorelle pitäisi luoda mahdollisuuksia ottaa enemmän vastuuta omasta elämästään, mutta samalla tarjota riittävästi tukea. (Pukkio & Hipp 2016, 8.)

Mahdollisuudesta jälkihuoltoon on määrätty lastensuojelulaissa. Suomessa jälkihuoltoon ovat oikeutettuja kaikki huostaanotetut lapset ja nuoret, sekä ne jotka ovat olleet sijoitettuna kodin ulkopuolelle yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta. Lastensuojelulaissa sijoittava kunta on velvollinen järjestämään lapsen tai nuoren jälkihuollon ja takaamaan lapsen oikeuden palveluihin ja niiden toteutumiseen. (Pukkio & Hipp 2016, 8.)

MUUTTO

Nuori muuttaa Paasikiven Nuorisokylästä täytettyään 18 vuotta, jos hän ei halua jäädä Puistola asuntoon jälkihuollon tuella. Pääsääntöisesti omaohjaajan, mutta myös muiden osaston työntekijöiden tehtävä on tukea nuorta muuttoprosessissa. Nuorelle hankitaan tämän tarvitsemat huonekalut, tekstiilit ja tarvikkeet itsenäistymisvaroilla tai jos nuorella ei ole itsenäistymisvaroja niin sosiaalitoimi vastaa kustannuksista tiettyyn summaan saakka.

Litteenä oppaassa on hankintalista, josta näkee ensikotiin tarvittavat hankinnat. Nuoren mielipidettä kuullaan ja hankinnat tehdään yhdessä. Hankintalista on

suuntaa antava ja toimii ostoslistana. Hankintoja tehdessä kannattaa suosia esimerkiksi kierrätystä, selvittää onko nuoren mahdollisuus saada kotoa/ sukulaisilta käytettyä tavaraa ja tarvittaessa hankkia uutta.

Adobe Stock / © Sondem – stock.adobe.com

Keravan kaupunki tarjoaa vuokra-asuntoja 18-29-vuotiaille nuorille aikuisille. Edellytyksenä asunnon saantiin on työpaikka tai aktiivinen työnhaku. Nuori voi asua asunnossa enintään viisi vuotta. Etusijalla ovat ensimmäiseen omaan asuntoon muuttavat alle 25-vuotiaat sekä asunnottomat nuoret. (Keravan nuorisopalvelut 2017b.)

Keravan nuorisopalvelut tarjoavat tuettua asumista. Tuettu asuminen on tarkoitettu 17-25 vuotiaille erityistä tukea tarvitseville itsenäistyville nuorille. Asumisen tuki räätälöidään nuoren tarpeiden mukaan ja nuorta autetaan virastoasioiden hoitamisessa. Tuettu asuminen ei sovi nuorelle, jolla on hoitamaton päihde- tai mielenterveysongelma. Tuetun asumisen pituus vaihtelee, mutta tukijakson jälkeen nuori voi jatkaa asunnossa asumista enintään viisi vuotta. (Keravan nuorisopalvelut 2017b.)

KONTAKTIT

Nuoren täytettyä 18 hän siirtyy sosiaali- ja terveystalveissa aikuisten palvelujen piiriin. Tämän takia nuorelle tulee usein uusia kontakteja. Nuoren itsenäistymistä

tuettaessa on tärkeää selvittää yhdessä mistä nuori saa apua ja tukea, kun hän sitä tarvitsee. Alla on esitelty muutaman Keravalla toimivan palvelun.

Nuorten Kulma

Tarjoaa tukea 13–29-vuotiaille nuorille ilman ajanvarausta. Nuorten kulmalla on perjantaisin klo 14–18 avoin tila ja sinne voi tulla juttelemaan ilman ajanvarausta. Apua on saatavissa esimerkiksi arjen hallintaan, alakuloisuuteen, päihteen käytön lopettamiseen, seksuaalisuuteen sekä kaverisuhteisiin. Myös ajan varaaminen on mahdollista. Nuorten Kulma sijaitsee Keravalla Prisman lähellä osoitteessa Kauppakaari 11. (Kerava 2019.)

Jenga

Työpaja Jenga tarjoaa kuntouttavaa työtoimintaa tai työkokeilupaikan 17–25-vuotiaille nuorille, joilla ei ole opiskelu- tai työpaikkaa. Jengaan haettaessa nuoren tulee olla ilmoittautunut TE-toimistoon työttömäksi työnhakijaksi. Jengassa on mahdollista työskennellä verhoomossa, puuverstaalla, studiossa sekä harjoitella viestintä- ja media-alan asioita. Jengasta nuori saa tukea arjenhallintaan sekä tustuminen erilaisiin harrastuksiin on mahdollista. (Keravan nuorisopalvelut 2017a.)

LOMAKKEET

Tulostettavat lomakepohjat löydät Y-aseimalta kohdasta Asiakastyö kansioista Itsenäistyvän nuoren tukeminen. Alla lista tulostettavista lomakkeista ja niiden malliversiot näet oppaan lopussa liitetiedostoina.

Hankintalista

Nuoren omat säännöt

Yleiset säännöt

Rahankäytön seuranta kuukausitasolla

Sopimus Puistolassa asumisesta

Tehtävälista 1 (nuoren muuttaessa osastolta Puistolaan)

Tehtävälista 2 (nuoren muuttaessa suoraan Puistolaan)

Toiveet Puistolassa asumiseen

Tuloprosessin kuvaus

LÄHTEET

Dunderfelt, T. 2011. *Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen.* Helsinki: WSOYpro Oy.

Martikainen, L. 2009. *Kaaosta vai Hallintaa. Nuoren aikuisen elämän haasteet.* Helsinki: Oy Unipress Ab.

Pukkio, S. & Hipp, T. 2016. *Mikä jälki jää? Opas lastensuojelun jälkihuoltotyöhön.* toim. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.

Saastamoinen, K. 2008. *Lapsen asema sijaishuollossa – käsikirja arjen toimintaan.* Helsinki: Edita Prima Oy.

Timonen-Kallio, E. 2010. *Umbrella-käsikirja itsenäisen elämän ABC.* Tampere: Juvenes Print Oy.

Turunen, K. E. 2005. *Ikävaiheiden kriisit.* Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Varsinais-Suomen lastensuojelunkuntayhtymä 2011. *Teoksessa Pertti Ylitalo (toim.) Roolikartta. Vanhemmuuden, parisuhteen ja itsenäistymisen tueksi.* Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Itsenäistyvän nuorenroolikartta. Viitattu: 20.5.2019

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyovalineet/itsenaistyvan-nuoren-roolikartta>

Heikkinen, K. 2005. *Artikkeli: Nuori lähtee aikuisuuden hakuun.* Viitattu: 21.5.2019

https://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/nuori_lahtee_aikuisuuden_hakuun

Kela. 2019a. *Nuoren kuntoutusraha.* Viitattu: 21.5.2019

<https://www.kela.fi/nuoren-kuntoutusraha>

Kela. 2019b. *Nuoren kuntoutusraha.* Viitattu: 29.5.2019

<https://www.kela.fi/toimeentulotuki-kokonaisuus>

Kela. 2019c. Nuoren kuntoutusraha. Viitattu: 29.5.2019
<https://www.kela.fi/toimeentulotuki-nain-haet>

Kela. 2017. Jos korttisi katoaa. Viitattu: 21.5.2019
<https://www.kela.fi/jos-korttisi-katoaa>

Kerava. 2019. Nuorten kulma ja Nuorten asema. Viitattu: 28.5.19
<https://terveyspalvelut.kerava.fi/palvelumme/nuorten-hyvinvointitalo>

Keravan nuorisopalvelut. 2017a. Työ- ja yksilövalmennus Jengassa. Viitattu: 28.5.2019
<http://www.keravannuorisopalvelut.fi/tilat/jenga/>

Keravan nuorisopalvelut. 2017a. Työ- ja yksilövalmennus Jengassa. Viitattu: 29.5.2019
<http://www.keravannuorisopalvelut.fi/muut-palvelut/asuminen/>

Kuvat on ostettu Adobe Stock -palvelusta. Viitattu: 21.5.2019
<https://stock.adobe.com/fi/>

Ranta, M. 2012. Artikkeeli: Itsenäistyminen. Viitattu: 21.5.2019
<https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/mielenterveys/itsenaistyminen>

LIITTEET

Hankintalista

huonekalut:

- ruokapöytä
- 2-4 tuolia
- sohva
- sohvapöytä
- sänky
- lipasto

tekstiilit:

- tyyny
- peitto
- verhot
- petivaatteet 2x
- pyyhkeitä 2 isoa ja 2 pienempää, sekä 2 käsipyyhettä
- koristetyyny ja viltti (jos haluaa)
- mattoja

astiat:

- lautasia 2-4 isoa ja 2 pientä
- laseja 4-6kpl
- kahvi-/teekuppeja 1-2
- kulho 1-2kpl
- aterimet
- veitsiä yksi iso ja yksi pieni
- juustohöylä, purkinaukaisija, desimitta
- kaksi kattilaa iso ja pieni, sekä painantinpannu
- muovirasioita

siivous:

- moppi
- imuri ja pölypussit
- siivousliinat (keittiö, pölyt, ikkunat, pesuallas ja wc)
- rikkaharja
- siivousämpäri
- pesuaineet (lattia, keittiö, kylpyhuone, ikkunat)

muuta:

-
-
-
-
-

Nuoren omat säännöt

- *Palaan Puistolaan arkisin klo _____ ja viikonloppuisin klo _____.*
- *Käyn ilmoittautumassa osastoni yöohjaajalle viimeistään klo _____.*
- *Sitoudun siivoamaan Puistola-asunnon joka _____.*
- *Ilmoitan suunnitelmistani ajoissa osastoni ohjaajille.*
-
-
-
-

Puistolan yleiset säännöt

- *Nuori sitoutuu käymään töissä tai opiskelemaan Puistolassa asuessaan.*
- *Puistolassa ei saa käyttää alkoholia tai muita päihteitä. Tupakointi on koko Paasikiven Nuorisokylän alueella kielletty.*
- *Nuori sekä hänen vieraansa noudattavat asunnon järjestyssääntöjä.*
- *Hiljaisuus alueella alkaa klo 22.*
- *Nuori sitoutuu huolehtimaan asunnon siisteydestä ja hyvästä kunnosta.*
- *Nuori noudattaa yllämainittuja sääntöjä sekä hänelle erikseen sovittuja sääntöjä asuessaan Puistolassa.*
- *Yökyläkaverista Puistolassa tulee sopia osaston ohjaajien kanssa hyvissä ajoin. Yleensä yökylävierailua ei suositella arkena, jotta arkirytmi ja rutiinit säilyvät. Mutta jos nuori hoitaa arkea hyvin, voidaan tästä keskustella omaohjaajan kanssa.*

Rahankäytön seurantalomake kuukausitasolla

Kuukaudessa minulla on rahaa _____ € käytettävissä.

Mistä varani koostuvat:

Nuoren kuntoutusraha _____ €/kk.

Toimeentulotuki _____ €/kk.

Työ _____ €/kk.

Opintotuki _____ €/kk.

Kuukaudessa tarvitsen rahaa vuokraan _____ €.

Maksan sähköstä kuukaudessa n. _____ €.

Puhelinliittymä ja internet maksavat kuukaudessa _____ €.

Ruokaan minulla menee rahaa viikossa n. _____ €

eli tämä tekee kuukaudessa n. _____ €.

Muita kuukausittaisia kulujani ovat

mm. _____.

Vaatteisiin ja kosmetiikkaan minulla menee rahaa kuukaudessa n. _____ €.

Harrastuskuluni kuukaudessa ovat n. _____ €.

Liikkumiseen, kuten matkakortti ja matkaliput minulla menee kuukaudessa n.

_____ €.

Lääkkeisiin minulla menee kuukaudessa n. _____ €.

Paasikiven Nuorisokylä

Sopimus Puistolassa asumisesta

- *Asunto on nuoren koti, jossa hän tuen avulla opettelee elämänhallinta taitoja.*
- *Ohjaajalla on mahdollisuus tulla asuntoon omalla avaimella, jos siihen on perusteltu syy.*
- *Asiakassuunnitelmassa sovitaan yhdessä nuoren, ohjaajan ja nuoren sosiaalityöntekijän kanssa Puistolassa asumisesta ja jakson tavoitteista.*
- *Nuori hyväksyy Puistolan säännöt sekä sitoutuu noudattamaan niitä.*
- *Nuorelle nimetään omaohjaaja sekä varaomaohjaaja, joiden kanssa nuori sitoutuu harjoittelemaan itsenäistymistaitojaan, esimerkiksi ruuanlaittoa, pyykinpesua, siivousta sekä asioiden hoitamista.*
- *Nuori sitoutuu päivätoimintaan Puistolassa asuessaan, esimerkiksi opiskeluun, työhön tai kuntouttavaan päivätoimintaan.*
- *Nuoren muuttaessa Puistolaan, Puistolan sekä nuoren omat tavarat luetteloidaan. Paasikiven Nuorisokylä vastaa asuntoon kuuluvista kiinteistä koneista ja niiden huollosta sovitaan erikseen ohjaajan kanssa.*
- *Nuoren rikkoessa sopimusta saa hän varoituksen ja mahdollisesta uudesta sääntörikkomuksesta seuraamuksen.*

Keravalla _____

Johtaja Anne Arkko

Nuoren allekirjoitus

Tehvätävälista 1

<i>tehtävä</i>	<i>vastuuhenkilö</i>	<i>päivämäärä (milloin tehty)</i>
<i>Puistola</i>	<i>asumisen</i>	<i>alussa</i>
<i>asunnon valmistelu</i>		
<i>tavaroiden muutto</i>		
<i>elintarvikkeiden hankinta</i>		
<i>siivoustarvikkeiden hankinta</i>		
<i>sääntöjen läpikäyminen</i>		
<i>tavoitteiden läpikäyminen</i>		
<i>Puistola</i>	<i>asumisen</i>	<i>aikana</i>
<i>raha asioiden läpikäyminen</i>		
<i>itsenäistyvän nuoren roolikartta</i>		
<i>unelmakartta</i>		
<i>terveydenhuolto</i>		
<i>lääkeasiat</i>		
<i>Puistola</i>	<i>asumisen</i>	<i>lopulla</i>
<i>toimeentulon selvittäminen</i>		
<i>vuokra-asunnon hankkiminen</i>		
<i>muutto</i>		
<i>kontaktien selvittäminen</i>		
<i>tavaroiden hankinta</i>		
<i>itsenäistymislahjan osto</i>		

<i>Asunnon valmistelulla tarkoitetaan, että asunnon kunto tarkastetaan, siisteys yms., että nuori voi muuttaa Puistolaan. Huonekalut voi käydä läpi, että ne ovat ehjiä yms.</i>
<i>Tavaroiden muutto, autetaan nuorta muuttamaan osastolta omasta huoneestaan Puistolaan.</i>
<i>Elintarvikkeiden hankinta, hankitaan yhdessä nuoren kanssa peruselintarvikkeet, kuten mausteet ja mitä harvemmin keittiössä tulee käytettyä. Käydään myös läpi asunnossa olevien tuotteiden päivämäärät.</i>
<i>Siivoustarvikkeiden hankinta, käydään yhdessä nuoren kanssa läpi, mitä siivoustarvikkeita Puistolassa on ja huolehditaan, että pölynimuriin on pölypusseja.</i>
<i>Sääntöjen läpikäyminen, käydään nuoren kanssa läpi Puistolan säännöt, sekä hänelle henkilökohtaisesti asetetut säännöt.</i>
<i>Tavoitteiden läpikäyminen, kerrataan nuoren kanssa tavoitteet Puistolassa asumiselle.</i>
<i>Raha-asioiden läpikäyminen, nuorta autetaan selvittämään, kuinka paljon hänellä on rahaa kuukaudessa ja mihin kaikkeen sitä menee.</i>
<i>Itsenäistyvän nuoren roolikartta, menetelmän mahdollinen hyödyntäminen itsenäistymistyöskentelyssä oppaan ohjeen mukaisesti.</i>
<i>Unelmakartta, menetelmän käyttöä oppaan ohjeen mukaan.</i>
<i>Terveystarkastus, nuorelle kerrotaan miten hän voi varata ajan terveyskeskukseen, hammaslääkäriin tai ehkäisyneuvolaan. Milloin sinne on syytä mennä ja kuinka usein.</i>
<i>Lääkeasiat, nuoren kanssa käydään läpi reseptit, niiden uusiminen apteekissa tai oma kannan kautta, lääkkeiden jakaminen dosettiin ja lääkkeiden käytöstä yleensä.</i>
<i>Toimeentulon selvittäminen, selvitetään nuoren kanssa yhdessä millä rahalla hän elää täytettyään 18, täytetään tarvittavat hakemukset ja autetaan hankkimaan tarvittavat liitteet.</i>
<i>Vuokra-asunnon hankkiminen, katsotaan nuoren kanssa yhdessä asuntoja, mikäli nuori ei halua jäädä Puistolaan jälkihuollontuella täytettyään 18.</i>
<i>Muutto, järjestetään nuoren muutto uuteen asuntoon ja autetaan pakkamaan tavarat Puistolassa, sekä siivotaan asunto nuoren kanssa.</i>
<i>Kontaktien selvittäminen, selvitetään nuoren kanssa yhdessä hänen uusi sosiaalityöntekijä ja mahdolliset muut kontaktit, joita nuori tarvitsee lähdettyään Paasikiven Nuorisokylästä.</i>
<i>Tavaroiden hankinta, hankitaan muuttolistan mukaiset perustarpeet nuoren uuteen asuntoon.</i>

Tehvätävälista 2 (jos nuori ei ole ennen Puistolaan muuttoa asunut osastolla Paasikiven Nuorisokylässä)

<i>tehtävä</i>	<i>vastuuhenkilö</i>	<i>päivämäärä (milloin tehty)</i>
<i>nappula asiakkuuden luonti</i>		
<i>kuvausluvan täyttö (alle 18vuotiaasta)</i>		
<i>kuljetusluvan täyttö (alle 18vuotiaasta)</i>		
<i>aloitusneuvottelu</i>		
<i>muutto ilmoitus postiin ja maistraattiin</i>		
<i>tavoitteista sopiminen</i>		
<i>Paasikiven nuorisokylän esittely</i>		
<i>Sääntöjen läpi käyminen</i>		
<i>omaohjaajan esittely</i>		
<i>oh-aikaa tutustumiseen</i>		
<i>koti-illoista sopiminen</i>		
<i>terveyskeskus lupalomakkeen täyttö</i>		
<i>apteekin lupalomakkeen täyttö</i>		

Toiveeni Puistolassa asumiseen

Toivon että, omaohjaajani...

Toivon muilta osaston työntekijöiltä...

Toivon, että saisin...

Minusta olisi hienoa, jos...

Minulle tärkeää on...

Paasikiven Nuorisokylän asumisharjoittelun tuloprosessin kuvaus

Asumisharjoittelun vapaita paikkoja voi tiedustella Paasikiven Nuorisokylä johtajalta Anne Arkolta puhelimitse.

Johtaja sopii nuoren tulosta osastojen Jukola ja Lehtola vastaavien ohjaajien kanssa.

Osaston vastaava ohjaaja, jolle nuori sijoitetaan, on yhteydessä nuoren sosiaalityöntekijään.

Osasto valitsee nuorelle omaohjaajan sekä varaomaohjaajan. Omaohjaajan tehtävä on hoitaa ja olla tietoinen nuoreen liittyvistä asioista. Omaohjaaja sekä varaomaohjaaja tekevät tiivistä yhteistyötä. Omaohjaaja tai hänen työpari tapaa nuorta alussa tiiviimmin ja myöhemmin tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran viikossa.

Omaohjaaja pyrkii saamaan etukäteistietoa Puistolaan muuttavasta nuoresta esimerkiksi sosiaalityöntekijältä tai nuoren aikaisemmasta sijoituspaikasta.

Puistolaan muuttavan nuoren kanssa sovitaan tapaaminen Puistolaan sekä alku-neuvottelu. Tutustumisella nuorelle kerrotaan Puistolan säännöt sekä esitellään asumissopimus, jonka nuori allekirjoittaa muuton yhteydessä. Tutustumiseen myös nuoren vanhemmat ovat tervetulleet.

Aloitusneuvottelu pidetään mielellään kahden – neljän viikon päästä muutosta. Neuvottelussa sovitaan tavoitteista asumis-jaksolle sekä päivitetään tarvittaessa nuoren hoito- ja kasvatussuunnitelma.

Tutustumisen jälkeen sovitaan muuttopäivä. Muuttopäivänä nuori allekirjoittaa asumissopimuksen ja saa avaimet asuntoon. Muuttopäivänä omaohjaaja ottaa nuoren vastaan ja järjestää asuntoa yhdessä hänen kanssaan. Omaohjaaja huolehtii, että nuorella alkuun kaikki tarpeellinen.